

Προλογικό Σημείωμα

Η όξυνση της παράνομης εισόδου μεταναστών στην Ε.Ε. προκαλεί, αναπάντεχα, ποικίλες αντιδράσεις από τις χώρες υποδοχής. Στο σημείωμα αυτό θα εξεταστούν δύο ενδιαφέρουσες επιδράσεις αυτού του φαινομένου, όπως αυτές καταγράφονται από αποφάσεις της Ε.Ε. και των κρατών μελών. Πρόκειται για τις προσπάθειες τροποποίησης της συμφωνίας Σένγκεν και της σύναψης συμφωνιών επανεισδοχής μεταναστών.

Εντός της Ε.Ε. προέκυψε εντελώς απροσδόκητα μια αντιπαράθεση επί ενός σημαντικού επιτεύγματος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης όπως είναι η εγκαθίδρυση του «Χώρου Σένγκεν». Σ' αυτό το πλήρως κοινοτικοποιημένο πεδίο πολιτικής εκφράζονται πλέον έντονες αμφισβητήσεις από ορισμένα κράτη μέλη που

προχωρήσουν αυτά σε αναστολή λειτουργίας της συμφωνίας Σένγκεν; Κατά τη γνώμη μου το ζήτημα της παράνομης εισροής προσώπων είναι παλιό, διαχειρίσιμο και χαμηλής πολιτικής και δεν δικαιολογεί τη νευρικότητα, το τρόπο αντίδρασης και την αποσπασματικότητα των λαμβανόμενων μέτρων ορισμένων κρατών μελών και κοινοτικών οργάνων. Μια πιθανή δε εισαγωγή των διασυνοριακών ελέγχων μεταξύ των κρατών μελών θα αποτελούσε σοβαρό πλήγμα της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Επομένως ποιά αίτια εξηγούν την παραπάνω συμπεριφορά; Άγνοια για τις μορφές και τις επιδράσεις του μεταναστευτικού ζητήματος; Εξασθένιση του ευρωπαϊκού πνεύματος; Πρόσκτηση πρόσκαιρων πολιτικών οφελών για τις κυβερνήσεις;

Όποιο αίτιο ή συνδυασμός αιτιών, που είναι και το πιθανότερο, και αν ισχύει η δυσανάλογα υπέρμετρη αντίδραση ορισμένων κρατών μελών της Ε.Ε. συνιστά οπισθοδρόμηση του ευρωπαϊκού ενοποιητικού εγχειρήματος επειδή τροποποιεί ένα απτό, καίριο, θεμελιώδες και ταυτόχρονα δημοφιλές επίτευγμα του όπως είναι η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων εντός του «Χώρου Σένγκεν».

Εκτός της επίδρασης στη συμφωνία Σένγκεν, η αύξηση της παράνομης μεταναστευτικής εισροής ωθεί την Ε.Ε. και τα κράτη μέλη σε σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής με χώρες προέλευσης και διέλευσης. Με αυτές τις συμφωνίες επιδιώκεται ο διπλός στόχος της μείωσης, αφενός, του παράνομου μεταναστευτικού αποθέματος στις χώρες υποδοχής και

της άσκησης πίεσης, αφετέρου, στις χώρες διέλευσης και προέλευσης για να μειώσουν ή και να αποτρέψουν τη διαιώνιση της παράνομης διεθνούς μετακίνησης προσώπων. Τέτοιες διμερείς συμφωνίες συνάπτονται είτε μεταξύ κρατών είτε μεταξύ της Ε.Ε. και εμπλεκόμενων κρατών.

Στην περίπτωση της Ελλάδας τέτοιες συμφωνίες αποτέλεσαν μέσο της εξωτερικής μεταναστευτικής πολιτικής της από το τέλος της δεκαετίας του '90 όταν αυτή έγινε σταθερός προορισμός παράνομων μεταναστευτικών εισροών αρχικά από την Αλβανία και μετέπειτα από την Τουρκία. Η γεωγραφική θέση της Τουρκίας ευνοεί την παράνομη διέλευση προσώπων από την Ασία προς την Ευρώπη από τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα της και την καθιστά πλέον την κύρια πύλη εισόδου παράνομων μεταναστών στην Ε.Ε. Πράγματι δέχεται μια υψηλή μεταναστευτική πίεση, επειδή ο δυνητικός αριθμός των προς μετακίνηση προσώπων από την ευρύτερη περιοχή της είναι της τάξης των εκατομμυρίων, αλλά προφανώς αδυνατεί, για διάφορους λόγους, και να διαχειριστεί επιχειρησιακά το ζήτημα.

Στην περίπτωση της Ε.Ε. αυτή συνάπτει συμφωνίες επανεισδοχής με εμπλεκόμενες χώρες διέλευσης και προέλευσης μεταναστών εντάσσοντας αυτές στην πολιτική Εξωτερικών Σχέσεων της και ειδικότερα στην πολιτική της Καλής Γειτονίας και της Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας. Ιδιαίτερης σημασίας για την περίπτωση της Ελλάδας είναι η ευρωτουρκική συμφωνία επανεισδοχής στο βαθμό που εκτιμάται ότι η διαπραγματευτική δύναμη της Ε.Ε.

Περιεχόμενα Τεύχους

1. Προλογικό Σημείωμα
2. Επικαιρότητα
3. Κείμενο Γνώμης
4. Εργογραφία
5. Στατιστικά Στοιχεία
6. Παρουσίαση Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.

επιζητούν σε επίπεδο διαβούλευσης την, έστω μερική, επανεθνικοποίηση του, ενώ σε επίπεδο εφαρμογής η Δανία και Νορβηγία προχώρησαν ήδη σε επαναφορά των διασυνοριακών ελέγχων. Είναι πράγματι τόσο σοβαρή η απειλή κατά της δημόσιας τάξης ή της εσωτερικής ασφάλειας του κράτους μέλους η πρόσφατη αύξηση των παράνομων μεταναστευτικών εισροών για να

και οι πιθανές κυρώσεις σε περίπτωση καταστράτηγησης των όρων της συμφωνίας θα εξαναγκάσουν την Τουρκία σε πλήρη εφαρμογή της. Εκτιμάται ειδικότερα ότι θα είναι περισσότερο αποτελεσματική συγκριτικά με τη διμερή συμφωνία που υπέγραψε η Ελλάδα με την Τουρκία το 2002. Πράγματι η αξιολόγηση της ελληνοτουρκικής συμφωνίας επανεισδοχής αποδεικνύει τη βασιμότητα αυτής της εκτίμησης. Από τα 62.816 άτομα που ζήτησε η Ελλάδα να επιστρέψουν στην Τουρκία λόγω παράνομης εισόδου τους μόνο για τα

7359 εγκρίθηκε η επανεισδοχή τους και τελικά μόνο τα 1281 άτομα παρελήφθησαν από την Τουρκία. Πάντως, η εναπόθεση υψηλών προσδοκιών στην αποτελεσματικότητα μίας ευρωτουρκικής συμφωνίας επανεισδοχής, παρόλο που συνδέεται ρητά με τις ευρωτουρκικές σχέσεις, κρίνεται λαθεμένη και αβάσιμη επειδή η αποτελεσματικότητα τέτοιων συμφωνιών υπόκειται σε πολλούς προσδιοριστικούς παράγοντες. Για την Ελλάδα όμως, εξαιτίας της αποτυχίας της σχετικής διμερούς συμφωνίας και στο βαθμό που θέλει να μειώσει τις

παράνομες μεταναστευτικές εισροές προς αυτήν από την Ασία και την Αφρική, και της περιορισμένης ανάληψης της σχετικής ευθύνης και βαρών από τα άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε., είναι μονόδρομος η επιτυχής εφαρμογή της.

Αντώνης Κόντης

Αν. Καθηγητής
Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών
Διευθυντής Εργαστηρίου Μελέτης
της Μετανάστευσης και Διασποράς

Επικαιρότητα

Η πρόταση αναθεώρησης της συνθήκης του Σένγκεν ως απειλή για το Κοινοτικό Κεκτημένο

Η πρόταση αναθεώρησης της συνθήκης του Σένγκεν που διατυπώθηκε στις 26 Απριλίου από τον Σίλβιο Μπερλουσκόνι και τον Νικολά Σαρκοζί με μια κοινή επιστολή, τυπικά εξομάλυνε τις σχέσεις των δύο χωρών που είχαν ενταθεί το τελευταίο διάστημα λόγω του κύματος μεταναστών από την Βόρειο Αφρική, ενώ παράλληλα έθεσε ακόμα μία απειλή πέρα από την οικονομική κρίση για το Ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Η αφετηρία της συνθήκης του Schengen εντοπίζεται χρονικά στο 1985, όταν στο ομώνυμο χωριό στα σύνορα μεταξύ Λουξεμβούργου, Γαλλίας και Γερμανίας υπεγράφη μια συμφωνία, με την οποία προβλεπόταν να καταργηθούν σταδιακά οι έλεγχοι στα κοινά σύνορα μεταξύ των χωρών αυτών, της Ολλανδίας και του Βελγίου. Το 1995, οι συνοριακοί έλεγχοι καταργήθηκαν μεταξύ του Βελγίου, της Γερμανίας, της Γαλλίας, του Λουξεμβούργου, της Ολλανδίας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Σήμερα, η συνθήκη Σένγκεν των ελεύθερων συνόρων αποτελείται από 25 κράτη μέλη: 22 χώρες της ΕΕ (όλες εκτός από τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Κύπρο), καθώς και τρεις συνδεδεμένες χώρες: Νορβηγία, Ισλανδία και Ελβετία. Η Δανία έχει υπογράψει τη συμφωνία του

Schengen, αλλά έχει διατηρήσει την ελευθερία της να μην εφαρμόσει ορισμένα μέτρα. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία αποφάσισαν να παραμείνουν εκτός της συνθήκης του Σένγκεν. Η Ρουμανία και η Βουλγαρία, οι οποίες εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2007, παραμένουν έξω

...η Ιταλογαλλική πρόταση μερικής αναστολής της συνθήκης Σένγκεν σε περιπτώσεις απότομης αύξησης της ροής παράνομων μεταναστών, και οι πρώτες θετικές αντιδράσεις από πλευράς Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οδηγούν όχι μόνο σε οπισθοχώρηση της ενωσιακής πορείας αλλά και σε ατελέσφορες προτάσεις για το μεταναστευτικό...

από τη συμφωνία εξαιτίας ελλείψεων στα αστυνομικά και δικαστικά συστήματά τους. Και οι δύο χώρες είχαν τεθεί σε ειδικό σύστημα παρακολούθησης, το οποίο ονομαζόταν Μηχανισμός Συνεργασίας και Ελέγχου. Μετά την υπογραφή της συνθήκης του Αμστερνταμ, η συνθήκη ενσωματώθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 1η Μαΐου 1999. Η ελεύθερη κίνηση εντός της Ένωσης χωρίς συνοριακούς ελέγχους αποτελεί θεμελιώδη αρχή και ο οποιοσδήποτε περιορισμός αλλοιώνει το χαρακτήρα της ΕΕ ως ενιαίου οικονομικού και πολιτικού χώρου.

Πολύ αργότερα προέκυψε η διασύνδεση της συνθήκης του Σένγκεν με το μεταναστευτικό ζήτημα και οφείλεται κυρίως στην έντονη πίεση από μεταναστευτικές ροές στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης τα τελευταία χρόνια. Η κατάσταση επιβαρύνθηκε περαιτέρω με τα γεγονότα της επονομαζόμενης "Αραβικής Άνοιξης". Η Ιταλία, η Ελλάδα και η Ισπανία είναι οι χώρες που πλήττονται περισσότερο από την παράνομη μεταναστευση και τους αιτούντες άσυλο. Ειδικότερα, στο νησί Λαμπεντούσα της Ιταλίας αποβιβάστηκαν περίπου 25.000 μετανάστες από την Τυνησία μέσα στους πρώτους πέντε μήνες του 2011, έναντι των 4.000 για όλο

το 2010. Η αρχική αντίδραση της Ιταλικής κυβέρνησης ήταν να ζητήσει έκτακτη οικονομική βοήθεια από την Ένωση, ενώ στη συνέχεια αποφάσισε να χορηγήσει τρίμηνες άδειες σε πάνω από 20 χιλιάδες Τυνησίους μετανάστες που κατέφθασαν στο Ιταλικό νησί της Λαμπεντούσας. Οι τρίμηνες άδειες συμπεριλαμβάνουν το δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης εντός της περιοχής του Σένγκεν αλλά και το δικαίωμα εργασίας. Η Γαλλική κυβέρνηση διαμαρτυρήθηκε έντονα λόγω της πιθανής μετάβασης μεγάλου αριθμού Τυνησίων μεταναστών στην Γαλλία καθώς εκεί ήδη κατοικεί μια μεγάλη κοινότητα Τυνη-

σιων και η γνώση της γαλλικής γλώσσας την τοποθετεί ως ελκυστικό προορισμό. Η ένταση που δημιουργήθηκε ανάμεσα στην Ιταλία και τη Γαλλία διευθετήθηκε μετά την συνάντηση της 26ης Απριλίου όπου προτάθηκε η δυνατότητα ενεργοποίησης του μηχανισμού συνοριακών ελέγχων «προσωρινά» σε ειδικές περιπτώσεις. Όπως αναφέρεται στην επιστολή, η Συνθήκη πρέπει να περιλαμβάνει τη δυνατότητα «να πραγματοποιούνται προσωρινά έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα σε περιπτώσεις εξαιρετικών δυσκολιών». Παράλληλα, ζητήθηκε από την Ένωση η ενίσχυση της FRONTEX, και η προώθηση ενισχυμένης συνεργασίας με τις χώρες της Μεσογείου.

Η Ελλάδα, ως χώρα που πλήττεται άμεσα από την παράνομη μετανάστευση αντέδρασε άμεσα και με δηλώσεις του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη Χρήστου Παπουσή πρότεινε αντί τροποποιήσεων στη συνθήκη του Σένγκεν, την αναθεώρηση του κανονισμού Δουβλίνο II, ο οποίος δημιουργεί δυσβάστακτο βάρος στα κράτη που τα σύνορα τους αποτελούν εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. Η ελληνική κυβέρνηση έχει προτείνει μια δέσμη μέτρων που θα μπορούσαν να αλλάξουν σταδιακά το Δουβλίνο II, αλλά οι προτάσεις συχνά προσκρούουν στις θέσεις Βρετανών και Σκανδιναβών που δεν θέλουν να επιμεριστούν το κόστος της παράνομης μετανάστευσης. Παρόμοια πρόταση κατέθεσαν με το κοινό τους ανακοινωθέν ο ιταλός πρωθυπουργός και ο γάλλος πρόεδρος, οι οποίοι επισήμαναν την ανάγκη ανακατανομής των παράνομων μεταναστών σε όλα τα κράτη μέλη καθώς και τη ενίσχυση της αστυνόμευσης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ακολουθώντας, και ως ήταν αναμενόμενο, η Επιτροπή πήρε θέση μέσω του Προέδρου της Χοσέ Μανουέλ Μπαρόζο την 1η Μαΐου, ο οποίος δήλωσε ότι εξετάζεται το ενδεχόμενο να επιτρέπει στα κράτη μέλη να επαναφέρουν κάποιους συνοριακούς ελέγχους, προς απάντηση στα αιτήματα για ισχυρό-

τερες εθνικές αρμοδιότητες για την αναχαίτιση της μετανάστευσης. Οι χώρες της ΕΕ μπορούν ήδη να θεσπίσουν προσωρινά συνοριακούς ελέγχους, όπως έκανε η Γερμανία για να σταματήσει ξένους χούλιγκαν του ποδοσφαίρου από το να παρακολουθήσουν αγώνες, το ζήτημα είναι εάν θα υπάρξουν νέοι κανόνες της ΕΕ οι οποίοι θα διευρύνουν την ελευθερία των χωρών να το πράξουν. Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε από την Επιτροπή στην ενίσχυση των σχέσεων με τις μεσογειακές χώρες ως ένα ουσιαστικό στοιχείο της απάντησης της ΕΕ στην κρίση της μετανάστευσης. Επίσης τονίστηκε η αναγκαιότητα να τεθεί σε εφαρμογή ένα κοινό σύστημα ασύλου, καθώς οι προηγούμενες προσπάθειες έχουν αποτύχει λόγω της αντίστασης χωρών μελών της ΕΕ. Στις 4 Μαΐου η Επιτροπή παρουσίασε ένα σχέδιο προτάσεων, το οποίο προσέθεσε στις δηλώσεις του Προέδρου της την ανάγκη δημιουργίας πλαισίου για την μεταναστευση προς την Ευρώπη ατόμων με ειδικές δεξιότητες που μπορούν να συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη, και πρότεινε την ανταλλαγή βελτίστων πρακτικών ανάμεσα στα κράτη μέλη για την ένταξη των νόμιμων μεταναστών. Μετά την ανακοίνωση της Επιτροπής, η αρμόδια Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία ζητά η αυξημένη ροή παράνομων μεταναστών να μην αποτελέσει το πρόσχημα για την επαναφορά των διασυνοριακών ελέγχων εντός της Ένωσης.

Στο ίδιο πνεύμα με την Επιτροπή κινήθηκε η έκτακτη σύνοδος των Υπουργών Εσωτερικών της 12ης Μαΐου στις Βρυξέλλες, όπου οι υπουργοί Εσωτερικών των χωρών-μελών της ΕΕ τάχθηκαν υπέρ της προσωρινής άρσης της Συνθήκης του Σένγκεν με ευρεία συναίνεση, σε περίπτωση απότομης και μεγάλης αύξησης κύματος μεταναστών προς της Ευρώπη καθώς και σε περίπτωση που μια χώρα-μέλος της

Ε.Ε. αδυνατεί να ελέγξει τα σύνορά της με χώρες που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. Συγκεκριμένα οι 15 εκ των 27 υπουργών Εσωτερικών της Ε.Ε. υποστήριξαν τη συγκεκριμένη πρόταση. Ανάμεσά τους και η Γαλλία και η Ιταλία. Το Βέλγιο, η Ισπανία και η Μάλτα εξέφρασαν επιφυλάξεις. Επίσης η Δανία, η οποία μια μέρα πριν, αποφάσισε ότι θα ξεκινήσει, το συντομότερο δυνατόν, ελέγχους στα μεθοριακά της περάσματα, υποχώρησε λέγοντας ότι δεν επιθυμεί να παραβιάσει τη Συνθήκη του Σένγκεν επισημαίνοντας ότι δεν επιδιώκει να επανεισαγάγει τους ελέγχους διαβατηρίων, αλλά ενισχυμένους τελωνειακούς ελέγχους με απώτερο σκοπό την πάταξη της εγκληματικότητας.

Η τελική απόφαση για την αναθεώρηση της συνθήκης Σένγκεν αναμένεται να ληφθεί στις 24 Ιουνίου. Εάν γίνουν αποδεκτές οι προτάσεις της Επιτροπής, η Ε.Ε. θα έχει κάνει ένα βήμα πίσω θυσιάζοντας μια βασική αρχή πάνω στην οποία στηρίχθηκε η δημιουργία της κοινής αγοράς, σε μια ακόμα προσπάθεια ρύθμισης του μεταναστευτικού ζητήματος αποσπασματικά και αναποτελεσματικά.

Πηγές:

- Bertozzi, Stephano, Schengen: achievements and challenges in managing as area encompassing 3.6 million km², Issue 284 of CEPS working documents Centre for European Policy Studies (Brussels, Belgium), 2008

Διαβάστε:

- [Ο χώρος και η συνεργασία Σένγκεν](#)
- Παπαγιάννης, Δονάτος Ι., 2001, Ο ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης : Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων: Αστυνομική και δικαστική συνεργασία. Schengen και Europol, Σάκκουλας Αντ. Ν.
- Trachtman, Joel P., The international law of economic migration: toward the fourth freedom, W.E. Upjohn Institute, 2009

Επικαιρότητα

Η μπούρκα στο στόχαστρο της εκκοσμίκευσης

Το ζήτημα της χρήσης μαντίλας από τις μουσουλμάνες μετανάστριες στην Γαλλία έχει γίνει αντικείμενο προβληματισμού τόσο για την κοινή γνώμη όσο και για την γαλλική ηγεσία τα τελευταία πέντε χρόνια. Με αφετηρία νόμο που αφορούσε την απαγόρευση της μαντίλας στα γαλλικά σχολεία το 2005, το ζήτημα επανέρχεται δυναμικά στο προσκήνιο εξαιτίας της θέσης σε ισχύ νόμου της κυβέρνησης Σαρκοζί που απαγορεύει τη χρήση της μαντίλας σε δημόσιους χώρους.

Την 11η Απριλίου 2011, η Γαλλία έγινε η πρώτη χώρα που απαγόρευσε με νόμο την μπούρκα (burqa) και τη νικάμπ (niqab) σε όλους τους δημόσιους χώρους (δρόμους, κήπους, δημαρχεία, σχολεία, κυβερνητικά κτίρια, δημόσιες υπηρεσίες, δημόσια μέσα μεταφοράς, νοσοκομεία, κτλ.) επικαλούμενη λόγους δημόσιας ασφάλειας και με σκοπό να εξακριβώνεται η ταυτότητα και τα πλήρη χαρακτηριστικά του προσώπου. Η πρόταση νόμου εγκρίθηκε από την Γαλλική Εθνοσυνέλευση το 2010 και η απαγόρευση της μπούρκας έλαβε την ευρεία αποδοχή των γάλλων πολιτών. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ο επίμαχος νόμος προβλέπει σε πρώτο επίπεδο την καταβολή υψηλού χρηματικού προστίμου ή ακόμα και φυλάκιση ενός έτους για όσες γυναίκες δεν δείχνουν να συμμορφώνονται με τις επιταγές του και δευτερευόντως επιβάλλει σε αυτές την παρακολούθηση μαθημάτων αγωγής του πολίτη. Η εφαρμογή του νόμου θέτει επί τάπητος σημαντικά κοινωνικά ζητήματα της εποχής μας αναφορικά με τις μεταναστευτικές και εκπαιδευτικές πολιτικές στην Ευρώπη όσο και τη διαμάχη των πολιτισμικών ταυτοτήτων στις σύγχρονες πλουραλιστικές κοινωνίες.

Τα κελεύσματα της φιλελεύθερης κληρονομιάς προβάλλουν

την ουδετερότητα η οποία πρέπει να χαρακτηρίζει αμφότερα την κοινωνία και το κράτος στις ατομικές επιλογές και προτιμήσεις των πολιτών. Η Γαλλία διακρίνεται ως μια χώρα που μένει πιστή στις αρχές του Διαφωτισμού και τα φιλελεύθερα προστάγματα ενός

Οι νεωτερικές κοινωνίες καλούνται να ενισχύσουν την προώθηση της πολυπολιτισμικότητας και την αλληλεπίδραση των διαφορετικών πολιτισμικών και θρησκευτικών παραδόσεων.

πλήρως εκκοσμικευμένου κράτους το οποίο βασίζεται στην ελευθερία και την ισότητα των πολιτών. Το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα ακολουθεί με συνέπεια τις φιλελεύθερες αξίες διατηρώντας το σεβασμό προς τις διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις των μαθητών χωρίς να προπαγανδίζει ή να ευνοεί κάποια συγκεκριμένη θρησκεία. Την στιγμή λοιπόν που απαγορεύεται η μπούρκα ή η μαντίλα από τις μουσουλμάνες μαθήτριες στο όνομα της ισότητας και της εκκοσμικευμένης γαλλικής εκπαίδευσης καταπατάται το θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης των εν λόγω κοριτσιών.

Στο παρελθόν το ζήτημα της μαντίλας είχε απασχολήσει την Γαλλική δικαιοσύνη εξαιτίας αντιδράσεων που προκάλεσε η παρουσία μουσουλμάνων κοριτσιών με μαντίλα στο σχολείο. Σύμφωνα με την τότε απόφαση του Γαλλικού Συμβουλίου Επικρατείας (Conseil d'Etat) η προσέλευση στο σχολείο με εμφανή θρησκευτικά σύμβολα μπορεί να είναι επιτρεπτή και χωρίς να έρχεται σε αντίθεση με το κοσμικό κράτος μόνο στο βαθμό που δεν αποβλέπει στην άσκηση προσηλυτισμού ή στη πρόκληση εμποδίων στην ασφάλεια του σχολικού χώρου και της απρό-

σκοπτης διδακτικής λειτουργίας. Η θέσπιση νόμων τόσο το 2005 όσο και το 2010 επιβεβαιώνει πως οι ενέργειες της γαλλικής κυβέρνησης υποδεικνύουν μια κοινωνία που δυσκολεύεται να δείξει ανοχή στο διαφορετικό, όπου «ανοχή» νοείται η μη εξουσιαστική παρέμβαση στο μη επιθυμητό ή στο μη κατανοητό.

Συνεπώς, η καθολική απαγόρευση της μπούρκας θίγει θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα τα οποία αντιπροσωπεύουν ουσιαστικά τα θιγόμενα συλλογικά δικαιώματα μιας ολόκληρης κοινότητας μουσουλμάνων πιστών.

Τα ερωτήματα που τίθενται αναφορικά με τον επίμαχο νόμο είναι τα εξής: σε ποίο βαθμό η εφαρμογή του νόμου μπορεί να είναι δυνατή και αποτελεσματική χωρίς να περιθωριοποιεί τις μουσουλμάνες γυναίκες με μπούρκα; Μπορεί τελικά ένας νόμος να επέμβει στην ιδιωτική σφαίρα έκφρασης και αυτοπραγμάτωσης των ατόμων; Στην προσπάθεια αυτής της επέμβασης πού συναντώνται τα περιοριστικά όρια μιας τέτοιας ενέργειας; Γιατί άραγε η ανοχή στο διαφορετικό να γίνεται η αιτία δημιουργίας συναισθημάτων απειλής των κατακτήσεων της νεωτερικότητας στην ευρωπαϊκή ήπειρο;

Η απαγόρευση της μπούρκας στη Γαλλία είναι ένα ιδιαίτερα ακανθώδες ζήτημα και το να λάβει κανείς θέση υπέρ ή κατά είναι αρκετά δύσκολο. Η διαμάχη που έχει ξεσπάσει, τόσο από πλευράς όσων πιστεύουν ότι η απαγόρευση της μαντίλας ήταν απαραίτητη όσο και από πλευράς των μουσουλμανικών κοινοτήτων εντός και εκτός ευρωπαϊκού χώρου, είναι μεγάλη. Το σίγουρο είναι πως στην Ευρώπη πνέει ένας αέρας ισλαμοφοβίας. Αυτό επιβεβαιώνεται όχι μόνο με την εφαρμογή του νόμου απαγόρευσης της μπούρκας αλλά επιπροσθέτως και με την απαγόρευση ανέγερσης μιναρέδων στην Ελβετία κατόπιν

δημοψηφίσματος το φθινόπωρο του 2009.

Οι υποστηρικτές του νόμου κατά της μπουρκας στην Γαλλία θεωρούν αυτονόητη τη θέσπισή του σε μία χώρα που οι αρχές της ισότητας και του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους και της παιδείας είναι βαθιά θεμελιωμένες. Υπό τον φόβο, λοιπόν, η αποδοχή των αξιώσεων της μουσουλμανικής κοινότητας να θέσει σε απειλή την κοσμικότητα του κράτους οι υπέρμαχοι του νόμου φρονούν πως η νομοθετική λει-

τουργία δεν θα μπορούσε να είχε πράξει διαφορετικά. Εξάλλου ευελπιστούν ότι ο νέος νόμος θα

πλήξει εν πρώτοις τις αρχές του ακραίου ισλαμισμού που επιβάλλει στις γυναίκες να φορούν μπουρκα παρά το γεγονός πως το Κοράνι δεν κάνει λόγο για ενδύματα που καλύπτουν το σώμα και εν συνεχεία, θα καταπολεμήσει την οικογενειακή και πατριαρχική καταπίεση των οποίων αυτές γίνονται αποδέκτες. Συνεπώς είναι εύλογο ότι η συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία αναπαράγει το φόβο εξάπλωσης ισλαμιστικών φονταμενταλιστικών τάσεων στις κοινωνίες της δυτικής Ευρώπης.

Η κυβέρνηση με ιδιαίτερη θέρμη δηλώνει πως απώτερος στόχος του νέου νόμου είναι η προστασία των γυναικών, προστασία τόσο κατά της καταπίεσης που δέχονται εν γένει όσο και απέναντι στα συναισθήματα αποξένωσης, ώστε αυτές οι γυναίκες να μην νιώθουν αποκομμένες μέσα στην κοινωνία. Όσοι τάσσονται υπέρ του νόμου είναι πεπεισμένοι πως εξασφαλίζεται η ισότητα μεταξύ όλων των γυναικών, ο σεβασμός στην αξιοπρέπειά τους και επιπλέον η απαξίωση ενός ενδύματος που αποπροσωποποιεί και εξαφανίζει τις γυναίκες από το δημόσιο χώρο.

Ακόμα και αν πολλοί έχουν χαρακτηρίσει την μπουρκα ως μια «εξευτελιστική φυλακή» για τις

γυναίκες, που τις υποβιβάζει σε αντικείμενα, είναι αρκετά οξύμωρο ένα τέτοιο επιχείρημα να προτάσσεται από τις δυτικές κοινωνίες όταν το κυρίαρχο γυναικείο πρότυπο που προβάλλεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης συντελεί στην απομείωση της αξίας του γυναικείου σώματος. Επιπλέον, παραμένοντας στην συμβολική διάσταση του προβλήματος ελλοχεύει ο κίνδυνος να υποπέσει κανείς σε παραπλανητικές γενικεύσεις παραγνωρίζοντας το γεγονός πως η κάθε μουσουλμάνη

που ενδύεται την μπουρκα αποτελεί ξεχωριστή περίπτωση και είναι αδύνατο να προδιαγραφεί

η κατάσταση καταπίεσης στην οποία βρίσκεται: σε τελική ανάλυση για πολλές γυναίκες η μπουρκα συνιστά ατομική ελεύθερη επιλογή.

Αδιαμφισβήτητο στόχος των μουσουλμάνων μαθητριών και γυναικών με μαντίλα δεν είναι η ισλαμοποίηση του σχολείου ή της δυτικής κοινωνίας, κάτι τέτοιο άλλωστε θα ήταν ανέφικτο. Οι δυτικές κοινωνίες οφείλουν να δουν τις προθέσεις αυτών των γυναικών στις σωστές τους διαστάσεις, χωρίς να επιβάλλουν σε εκείνες να προσαρμολογούν στην πολιτισμική κουλτούρα της εκάστοτε κοινωνίας, παραβιάζοντας με αυτό τον τρόπο τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης και της ελευθερίας της έκφρασης.

Με την εφαρμογή του νόμου για την απαγόρευση της μπουρκας πλήττεται τελικά η αξιοπρέπεια των θιγόμενων γυναικών και στιγματίζονται πρωτίστως οι ίδιες αλλά και οι μουσουλμάνοι εν γένει. Στις γυναίκες μουσουλμάνες προκαλούνται συναισθήματα ντροπής και υποσκάπτεται η αυτοεκτίμησή τους, καθώς βιώνουν με τον πιο έντονο τρόπο την κοινωνική απόρριψη και περιθωριοποίηση. Η συμμόρφωση των μουσουλμάνων γυναικών στις επιταγές της έννομης τάξης είναι

αρκετά φιλόδοξο εγχείρημα της γαλλικής κυβέρνησης το οποίο θα μπορεί να έχει τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα: να εγκλωβίζει τις μουσουλμάνες γυναίκες στην απομόνωση της οικιακής τους ερμητικής.

Η θρησκεία έχει υπάρξει αφορμή για τη διεξαγωγή πολέμων και την ανάδειξη ρατσιστικών συμπεριφορών σε όλη τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας. Δυστυχώς η καθολική απαγόρευση της μαντίλας νομιμοποιεί και ενθαρρύνει την εμφάνιση ρατσιστικών αντιλήψεων και συμπεριφορών. Οι περιορισμοί στην άσκηση των λατρευτικών καθηκόντων μιας ολόκληρης θρησκευτικής ομάδας δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτοί καθώς αντιβαίνουν άμεσα στον πυρήνα των ηθικών και κοινωνικών αξιών επί των οποίων οικοδομήθηκαν οι δυτικές κοινωνίες. Άλλωστε οι τελευταίες δεν πρέπει να παραβλέπουν ότι η οικουμενικότητα των ανθρωπίνων ατομικών δικαιωμάτων επιβάλλει να γίνονται σταθμίσεις ανάμεσα σε εξίσου θεμελιώδη δικαιώματα που βρίσκονται σε σχέση σύγκρουσης: είναι εσφαλμένο να προτιμάται αξιωματικά η προστασία του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους εις βάρος της ιδιωτικής σφαίρας των υποκειμένων.

Η φιλελεύθερη κοινωνία οφείλει να δείχνει σεβασμό στο διαφορετικό και ανεκτικότητα στις διάφορες πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις. Η συμμετοχή και παραμονή των ατόμων σε μια πολιτισμική κοινωνική ομάδα αποτελεί ελεύθερη επιλογή των υποκειμένων στο βαθμό που πραγματοποιείται συνειδητά. Εξάλλου καμία κοινωνία δεν αναπτύσσεται χωρίς ετερότητες και οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες της μειοψηφίας δεν πρέπει να εξαλείφονται στο βωμό της κυρίαρχης κουλτούρας. Η διαδικασία αυτή δεν είναι εύκολη και δεν λειτουργεί με αυτοματισμούς. Η πολυπολιτισμικότητα πρέπει να προωθείται από τα κράτη και να γίνεται κατανοητή ως μια πρακτική αποδοχής των πολιτισμικών και θρησκευτικών ταυτοτήτων οι οποίες μεταξύ τους θα βρίσκονται σε κατάσταση

Για συνεχή ενημέρωση σε θέματα μετανάστευσης, επισκευθείτε την ιστοσελίδα του E.M.M.E.D.I.A

Επικαιρότητα

αλληλεπίδρασης. Με άλλα λόγια οι νεωτερικές κοινωνίες καλούνται να σέβονται τις ανομοιογένειες και να αφήνουν τα υποκείμενα να αυτοπροσδιορίζονται ελεύθερα στην καθημερινότητά τους.

Η πολυπολιτισμικότητα είναι μια πραγματικότητα και ο δρόμος προς την εξέλιξη της νεωτερικής κοινωνίας σε ένα πολιτισμικό μωσαϊκό μοιάζει μονόδρομος εξαιτίας των αυξανόμενων μεταναστευτικών ροών προς τις δυτικές χώρες. Τα σύγχρονα κράτη πρέπει να επιδιώξουν την εξεύρεση των κατάλληλων δομών ώστε η συνύπαρξη και η αλληλεπίδραση των διαφορετικών πολιτισμικών αξιών να είναι εφικτή μέσα σε μια πλουραλιστική κοινωνία η οποία θα χαρακτηρίζεται από την πλήρη ένταξη των μεταναστών. Η πλήρης ένταξη των μουσουλμάνων μεταναστών δεν μπορεί να επιτευχθεί με νόμους που επιβάλλουν απόλυτες

απαγορεύσεις καθώς εν τέλει τέτοιες ενέργειες δημιουργούν περισσότερα προβλήματα από αυτά που στοχεύουν να αντιμετωπίσουν.

Συμπερασματικά, ο νόμος της απαγόρευσης της μαντίλας στη Γαλλία μπορεί να χαρακτηριστεί μεροληπτικός αλλά και να θεωρηθεί μια προσπάθεια συγκάλυψης ενός αναδυόμενου κύματος ξενοφοβίας που υπονομεύει την κοινωνική συνοχή. Με αφορμή λοιπόν την δημόσια συζήτηση για την απαγόρευση της μπουρκας οφείλουμε να θέσουμε το εξής ερώτημα: τι μέλλει γενέσθαι σχετικά με τα θρησκευτικά σύμβολα στους δημόσιους χώρους (σχολεία, νοσοκομεία, υπουργεία, δικαστήρια, κτλ.) ; Στο εσωτερικό των διαφόρων κοινωνιών συναντάμε την επικράτηση των συμβόλων της κυρίαρχης θρησκείας έναντι των άλλων θρησκειών· είναι έτοιμες οι κοινωνίες των χωρών υποδοχής να

αποδεχθούν την εκκοσμίκευση των δημόσιων χώρων με την πλήρη απαγόρευση των θρησκευτικών συμβόλων;

Πηγές:

• Ηλίας Κατσούλης, «Αντιστάσεις στην πολυπολιτισμικότητα» στο Επιστήμη και Κοινωνία, τεύχος 2-3, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Άνοιξη-Φθινόπωρο 1999.

• Martha C. Nussbaum, Veiled threats? , New York Times, 11 July 2010.

• Susan Moller Okin with respondents, Is Multiculturalism Bad for Women?, Princeton University Press, 1999.

Διαβάστε:

- [Γαλλική Εθνοσυνέλευση](#)
- [International Amnesty](#)

Αραβική μετανάστευση και πριν από την «Άνοιξη»

Όταν ξέσπασε η επανάσταση στη Λιβύη στα μέσα Φεβρουαρίου του 2011, ως μέρος μιας σειράς επαναστάσεων στον αραβικό κόσμο που ονομάστηκαν «Αραβική Άνοιξη», η Λιβύη φιλοξενούσε ήδη πάνω από ένα εκατομμύριο μετανάστες κυρίως από την Αίγυπτο, την Τυνησία και την Υποσαχάρια Αφρική. Η Ευρώπη σε μια προσπάθεια να αποφύγει την εισροή παράνομων μεταναστών στη Μεσογειακή Ευρώπη προσπάθησε να βοηθήσει μετανάστες που συγκεντρώθηκαν στη Λιβύη να επιστρέψουν στις πατρίδες τους στην Αφρική. Για το σκοπό αυτό κινητοποιήθηκε το ECHO (Τμήμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για Ανθρωπιστική Βοήθεια και Αστική Προστασία), η Frontex (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα) και μαζί τους συνεργάστηκαν ο IOM (Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης), η

UNHCR (Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες), η ICRC (Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού) και άλλοι διεθνείς οργανισμοί. Η Επιτροπή διέθεσε 40 εκατομμύρια ευρώ για την εκκένωση και τον επαναπατρισμό υπηκόων τρίτων χωρών που μεταναστεύουν από τη Λιβύη

Τα αίτια που προκαλούν τα μεταναστευτικά ρεύματα από τις αραβικές χώρες ξεκινούν από τις έντονες κοινωνικές και οικονομικές δυσχέρειες, τη δημογραφική έκρηξη και το αίτημα των Αράβων υπηκόων για ελευθερία στις χώρες τους.

προς τις χώρες που συνορεύουν με αυτή. Η παρέμβαση της ΕΕ ήταν αποφασιστικής σημασίας για τη μείωση των πιέσεων που ασκούνται στις ικανότητες υποδοχής της Τυνησίας και της Αιγύπτου λόγω της τεράστιας εισροής εκτοπισμένων προσώπων.

Ωστόσο, ειδικά η Τυνησία βίωσε ένα κύμα εκπατρισμού, με περίπου 25.000 παράνομους μετανάστες στο νησί Λαμπεντούσα της Νότιας Ιταλίας κατά τους τρεις πρώτους μήνες του 2011. Δεν συνέβη παρόμοια κίνηση από την Αίγυπτο, τη Συρία ή την Υεμένη. Αυτό που μάλλον κάνει ξεχωριστή την Τυνησία είναι η εγγύτητά της στην Ευρώπη, που δίνει την λανθάνουσα εντύπωση στους μετανάστες ότι οι ιταλικές ακτές είναι προσιτές. Οι παράνομες και μεικτές μεταναστευτικές ροές αντιμετωπίστηκαν με την εφαρμογή του «Ευρωπαϊκού Δικτύου Περιπολίας 2011 - EPN Hermes Extension» από την Frontex, προκειμένου να βοηθήσουν την Ιταλία να ελέγξει τα σκάφη που μεταφέρουν μετανάστες και πρόσφυγες. Επιπλέον, η EUROPOL έστειλε στην Ιταλία ομάδα εμπειρογνομόνων, με σκοπό να βοηθήσουν τις αρχές επιβολής του νόμου να εντοπίσουν, μεταξύ των

Επικαιρότητα

ατόμων που συλλαμβάνονται, ενδεχόμενους εγκληματίες.

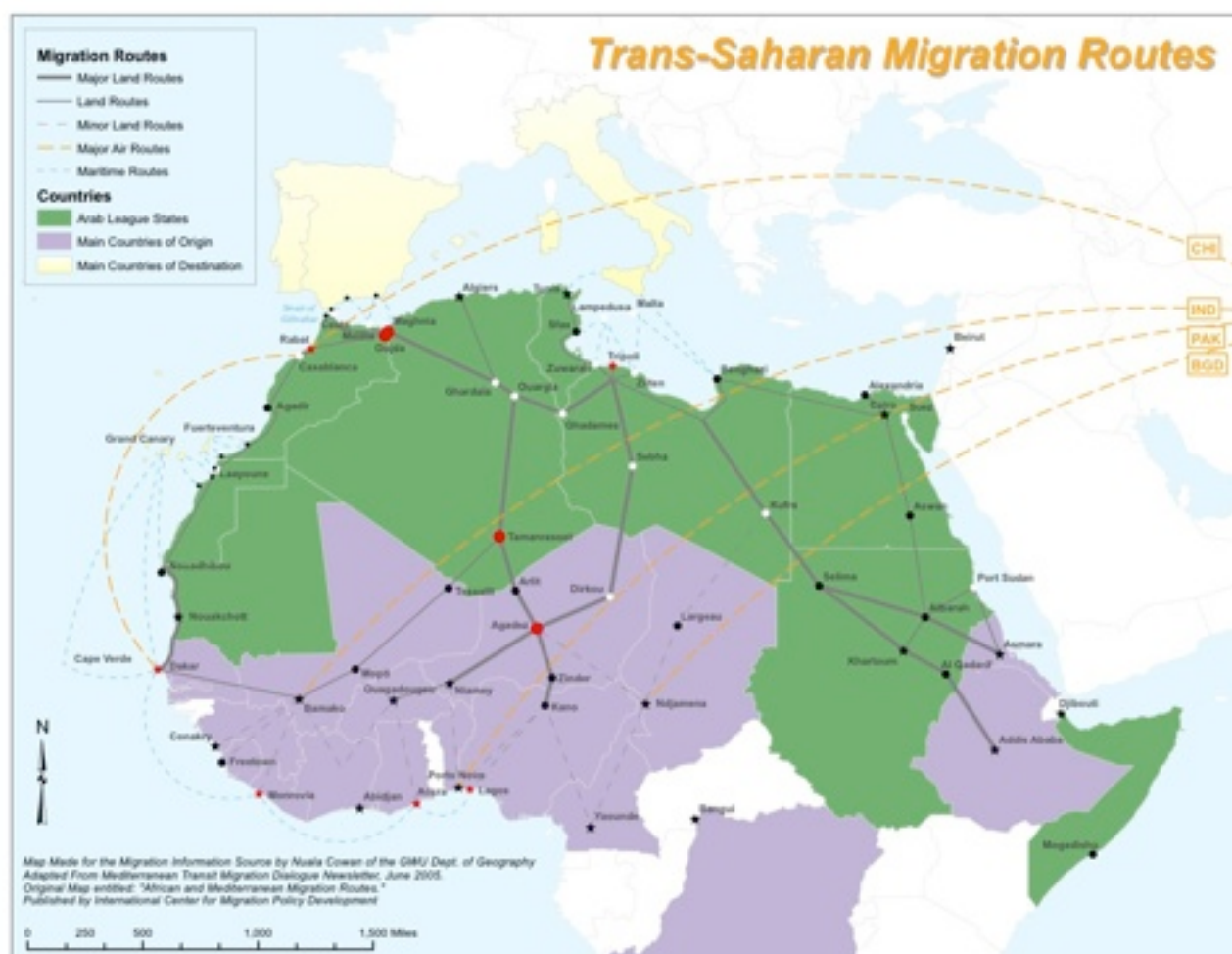
Αν και όχι μαζική, η παραπάνω μεταναστευτική τάση έχει επηρεάσει τις μεταναστευτικές πολιτικές των χωρών της Β. Αφρικής που αρνούνται να αυτοπροσδιοριστούν ως χώρες υποδοχής, και της ΕΕ, η οποία βασίζεται στην υπόθεση ότι κύριες χώρες προέλευσης είναι το Μαρόκο, η Τυνησία και η Αλγερία. Τα αυξανόμενα επίπεδα της υποσαχάριας μετανάστευσης έχουν διευρύνει σημαντικά τον εμπλεκόμενο αριθμό χωρών, έχουν περιπλέξει τις απελάσεις και έχουν αυξήσει τις εντάσεις στην ΕΕ όσον αφορά τα ρυθμιστικά και ανθρωπιστικά ζητήματα. Παράλληλα, αρκετές εκατοντάδες Τυνήσιοι μετανάστες επιχείρησαν να χρησιμοποιήσουν βίζες που τους

δόθηκαν από την Ιταλία για να μεταβούν στη Γαλλία, πυροδοτώντας διαφωνίες ανάμεσα στα δύο κράτη και συζητήσεις για πιθανή αναθεώρηση της Συμφωνίας Σένγκεν, με την οποία δημιουργήθηκε το 1985 μια ζώνη ελεύθερης μετακίνησης προσώπων στην Ευρώπη.

Η Νότια Ευρώπη είναι εξοικειωμένη με την παράνομη μετανάστευση από χώρες της Βόρειας Αφρικής, όπως το Μαρόκο, η Αλγερία και η Τυνησία. Τα ΜΜΕ εστιάζουν κυρίως στους «μετανάστες βαρκών», αλλά οι μετανάστες επιστρατεύουν και άλλες μεθόδους, όπως τη χρήση τουριστικής βίζας και πλαστών πιστοποιητικών, κρυφή επιβίβαση σε οχήματα στα πορθμεία και αναρρίχηση ή κολύμβηση γύρω από την περίφραξη

των ισπανικών περικλειστών εδαφών της Ceuta και Melilla στο Μαρόκο. Όσοι θεωρούν προορισμό τους τη Β. Αφρική ή όσοι δεν καταφέρνουν να εισέλθουν στην Ευρώπη εντάσσονται σε ακμάζουσες μεταναστευτικές κοινότητες αρκετών χιλιάδων ατόμων κυρίως στη Λιβύη (1-1,5 εκατομμύριο) και την Αίγυπτο (2,2-4 κυρίως προέλευσης Σουδάν), έπειτα στην Μαυριτανία και την Αλγερία (τουλάχιστον 100.000).

Στην Ευρώπη οι χώρες-αποδέκτες μεταναστών από τη Β. Αφρική και τη Μ. Ανατολή δεν βλέπουν τη μετανάστευση ως αποτέλεσμα των επαναστάσεων αλλά της πραγματικότητας που οι επαναστατημένοι βιώνουν. Τα αίτια που προκαλούν τα παραπάνω μεταναστευτικά ρεύματα ξεκινούν

Πηγή: [Migration Information Source](http://www.migrationinformation.org)

από τις έντονες κοινωνικές και οικονομικές δυσχέρειες, τη δημογραφική έκρηξη, ή αλλιώς «διόγκωση της νεολαίας» και το αίτημα των Αράβων υπηκόων για ελευθερία στις χώρες τους. Αν και υπάρχουν βαθύτερες ιστορικές ρίζες, η μετανάστευση δια μέσου της Σαχάρας αυξήθηκε αισθητά από το 1990 ως αντίδραση στις παναφρικανικές πολιτικές μετανάστευσης από τη Λιβύη, δηλαδή την πρόσκληση του Καντάφι μέσα σε πνεύμα «παναφρικανικής αλληλεγγύης», να εισέλθουν οι μετανάστες από την Υποσαχάρια Αφρική στη Λιβύη για να εργαστούν κυρίως στους τομείς των κατασκευών και της γεωργίας. Σε συνδυασμό με αρκετούς εμφύλιους πολέμους και οικονομική ύφεση στη Δυτική Αφρική, το Κέρας της Αφρικής (Τζιμπουτί, Αιθιοπία, Ερυθραία, Σομαλία) και τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κογκό το κύμα μετανάστευσης ήταν πολύ μεγάλο. Ωστόσο, η πετρελαϊκή κρίση και το οικονομικό εμπόριο σε συνδυασμό με την εισροή εργατικών χεριών εξαθλίωσαν την εργατική δύναμη της Λιβύης, η οποία αντέδρασε εις βάρος των μεταναστών, και μετά το 2000 αυξημένοι αριθμοί μεταναστών από την Υποσαχάρια περιοχή προωθήθηκαν προς άλλες χώρες του Μαγκρέμπ ή της Ευρώπης και πλέον έχουν ξεπεράσει τον αριθμό των Β. Αφρικανών που συλλαμβάνονται για παράνομη μετανάστευση στα ευρωπαϊκά σύνορα.

Παράλληλα, οι αραβικές αγορές εργασίας δεν είναι καθόλου φιλικές απέναντι στους νέους ενήλικες. Η αύξηση του αριθμού νέων σε εργασιακά ενεργή ηλικία στο σύνολο του πληθυσμού και για τα δύο φύλα συνεπάγεται και αύξηση του μεριδίου τους στην προσφορά εργασίας και μεγαλύ-

τερο ανταγωνισμό στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Επιπλέον, η βελτίωση της επίσημης εκπαίδευσης και για τα δύο φύλα, οδήγησε στον περιορισμό της τακτικής να παντρεύονται νωρίς οι γυναίκες, να κάνουν οικογένεια με πολλά παιδιά και να μην συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό, με αποτέλεσμα την υπογεννητικότητα, την υψηλότερη μόρφωση χωρίς περιορισμούς από οικογενειακές υποχρεώσεις όπως οι προκατόχοι τους και τη διαμόρφωση νέου εργατικού δυναμικού στις αραβικές κοινωνίες. Παρά την συγκέντρωση αυτού του δυναμικού, υπάρχει μεγάλη ανεργία, ιδιαίτερα για εκείνους που έχουν μέτρια και υψηλή εκπαίδευση, ενώ όσοι καταφέρουν να βρουν κάποια θέση απασχόλησης μετά από μακρύ διάστημα αναστομής ή αποκλεισμού, συνήθως λαμβάνουν χαμηλούς μισθούς και χαμηλή ανταπόδοση της εκπαίδευσής τους. Πρόκειται για ένα εύρωστο αναξιοποίητο ανθρώπινο κεφάλαιο, που η αγανάκτηση και η οικονομική δυσανεμία τους οδηγεί στην «πόρτα» της ΕΕ.

Σε κάθε περίπτωση υπάρχει κάποια διασύνδεση μεταξύ των αραβικών επαναστάσεων και της διεθνούς μετανάστευσης, αλλά ο φόβος να οδηγήσουν σε μαζικά μεταναστευτικά ρεύματα προς την Ευρώπη είναι υπερβολικός. Αντιθέτως, τα θεμελιώδη κοινωνικά και δημογραφικά αίτια μετανάστευσης παραμένουν και τροφοδοτούν την μεταναστευτική ροή προς την Ευρώπη, ενέχοντας δυνατότητες προόδου για όλους τους εμπλεκόμενους και την ευκαιρία για αξιοποίηση της δημογραφικής απόκλισης μεταξύ ΕΕ και Μεσογείου. Μια πρόσφατη εξέλιξη προς αυτήν την κατεύθυνση αποτελεί η κοινή συνεννόηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και

Κοινωνικής Επιτροπής και της Επιτροπής Περιφερειών προς μια «Συνεργασία για Δημοκρατία και Κοινή Ευημερία με τη Νότια Μεσόγειο». Είναι μια πρωτοβουλία που ανταποκρίνεται στις συνθήκες και φιλοδοξεί να συντονίσει τις Ευρωμεσογειακές σχέσεις σε νέα πιο λειτουργικά και πιο αποτελεσματικά πλαίσια.

Πηγές:

- M. Baldwin-Edwards, [The Changing Mosaic of Mediterranean Migrations](#), Ιούνιος 2004.
- Fargues, Ph., [Voice after Exit: Revolution and Migration in the Arab World](#), Μάιος 2011.
- Hein de Haas, [Trans-Saharan Migration to North Africa and the EU: Historical Roots and Current Trends](#), Νοέμβριος 2006.

Διαβάστε επίσης:

- Ph. Fargues, *Emerging Demographic Patterns across the Mediterranean and their Implications for Migration through 2030*, Τεύχος 2008 του MPI.
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Διάλογος για τη μετανάστευση, την κινητικότητα και την ασφάλεια με τις χώρες της Νότιας Μεσογείου, Βρυξέλλες, 24.5.2011, COM(2011) 292 τελικό.
- Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Ανακοίνωση για τη μετανάστευση, Βρυξέλλες, 4.5.2011, COM(2011) 248 τελικό.

Για συνεχή ενημέρωση σε θέματα μετανάστευσης, επισκευθείτε τη σελίδα του Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ στο [facebook](#)

Επικαιρότητα

Συμφωνίες Επανεισδοχής και η επισφαλής εφαρμογή τους

Στις 20 Ιανουαρίου 2000 υπεγράφη στην Άγκυρα μεταξύ των Κυβερνήσεων Ελλάδας και Τουρκίας η «Συμφωνία για την καταπολέμηση του εγκλήματος, ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και της παράνομης μετανάστευσης». Η Συμφωνία αυτή αποτύπωνε την επιθυμία των δύο συμβαλλόμενων μερών να αντιμετωπίσουν από κοινού μια σειρά ζητημάτων που, αν και τύποις «ελάσσονος πολιτικής», αποτελούσαν επί της ουσίας μείζονα προβλήματα πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής φύσεως. Εν συνεχεία, στις 8 Νοεμβρίου 2001, υπεγράφη στην Αθήνα το «Πρωτόκολλο για την εφαρμογή του άρθρου 8» της άνω Συμφωνίας, που κυρώθηκε τον Απρίλιο του 2002 (Ν. 3030/2002, ΦΕΚ Α-163), με σκοπό την «εξασφάλιση της καλύτερης εφαρμογής των διατάξεων για την μεταφορά προσώπων που δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις ισχύουσες προϋποθέσεις εισόδου ή παραμονής» στην επικράτεια των δύο χωρών. Συνοπτικά, το Πρωτόκολλο αφορά σε Έλληνες και Τούρκους πολίτες που παρανόμως εισέρχονται στη γείτονα, καθώς και ομοιοτρόπως αφικνούμενους υπηκόους τρίτων -γειτονικών ή μη- χωρών, προσδιορίζει τους τρόπους τεκμηρίωσης της υπηκοότητάς τους και περιγράφει τις διαδικασίες

επανεισδοχής τους (υποβολή αιτήσεως επαναπροώθησης ή διέλευσης, εμπρόθεσμη απάντηση από την χώρα στην οποία απευθύνεται η αίτηση, εκτέλεση της επανεισδοχής ή διέλευσης).

...Η Ε.Ε. θα πρέπει να προσφέρει κίνητρα στην Τουρκία ικανά να την πείσουν για μια bona fide συνεργασία. Άκρως αναγκαία κρίνεται και η κοινοτική πρόβλεψη για επιβολή κυρώσεων σε ενδεχόμενη τουρκική μη εφαρμογή της συμφωνίας...

Η Συμφωνία και το συμπληρωματικό αυτής Πρωτόκολλο αποτέλεσαν μέρος μιας γενικότερης προσπάθειας για επίτευξη ελληνοτουρκικής προσέγγισης, μετά από σχεδόν έναν αιώνα τεταμένων διμερών σχέσεων και ψυχρότητας. Χρειάστηκαν οι φυσικές καταστροφές του 1999 σε Νικομήδεια και Αθήνα προκειμένου να ενισχυθεί η αλληλεγγύη μεταξύ τους και να εγκατασταθεί η λεγόμενη «διπλωματία των σεισμών». Η στάση της Ελλάδας, το ίδιο έτος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι, υπέρ της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας έδωσε περαιτέρω ώθηση στις διμερείς σχέσεις. Ομοίως και η συνεργασία τους στα πλαίσια της «Πρωτοβουλίας για Συνεργασία της Νοτιοανατολικής Ευρώπης» (SECI - Southeast European Cooperative Initiative) με στόχο την καταπολέ-

μηση ποικίλων περιφερειακών ζητημάτων.

Ωστόσο, παρά το πολλά υποσχόμενο προπεριγραφέν διπλωματικό τοπίο εμπνευσέως της, η διμερής συμφωνία επαναπροώθησης διήλθε σχεδόν μια δεκαετία αδράνειας, για να ενεργοποιηθεί και πάλι τον Μάιο του 2010 μέσω Κοινών Δηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη συνάντηση των Πρωθυπουργών των δύο χωρών στην Αθήνα, στα πλαίσια της πρώτης

Συνόδου του νεοϊδρυθέντος Ανωτάτου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδας-Τουρκίας.

Αναζητώντας κανείς τα αίτια της ανεπιτυχούς εφαρμογής του Πρωτοκόλλου, συναντά καταρχάς την αδυναμία των δύο όμορων χωρών να οριοθετήσουν τα θαλάσσια σύνορά τους και κατ' επέκταση την περιοχή ευθύνης και ελέγχου εκάστης. Η ανέκαθεν ανταγωνιστική σχέση που πηγάζει από την γεωγραφική τους συνύπαρξη στο Αιγαίο, αναχαιτίζει α priori οποιαδήποτε προσπάθεια συμφωνίας σε ζητήματα Έρευνας και Διάσωσης στη Θάλασσα (SAR-Search and Rescue), στα οποία εμπίπτει μεταξύ άλλων η περισυλλογή λαθρομεταναστών-ναυαγών. Επιπροσθέτως, μεγάλο μέρος των παράνομων μεταναστών που εισέρχονται σήμερα στην Ελλάδα μέσω Τουρκίας, προέρχεται από χώρες όπως Πακιστάν, Αφγανιστάν ή Μπαγκλαντές, με τις οποίες εκείνη δεν έχει υπογράψει Διμερείς Συμφωνίες Επανεισδοχής. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η χώρα να απορρίπτει τα ελληνικά αιτήματα για επανεισδοχή των ατόμων αυτών, φοβούμενη μην μετατραπεί -σύμφωνα με τον Υπουργό Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, κ. Ε. Μπαγίς - σε «καταυλισμό προσφύγων». Επιπλέον, οι αναίτια εκπρόθεσμες απαντήσεις της τουρκικής πλευράς και οι αδικαιολόγητες απορρίψεις των ελληνικών αιτημάτων δημιουργούν

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗΣ				
ΕΤΟΣ	ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ Α/Μ	ΑΠΟΔΕΧΘΕΝΤΕΣ	ΠΑΡΑΛΗΦΘΕΝΤΕΣ
2006	239	2.251	456	127
2007	491	7.728	1.452	423
2008	1.527	26.516	3.020	230
2009	879	16.123	974	283
2010	295	10.198	1.457	501
ΣΥΝΟΛΟ	3.431	62.816	7.359	1.281

ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗΣ				
ΕΤΟΣ	ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ Α/Μ	ΑΠΟΔΕΧΘΕΝΤΕΣ	ΠΑΡΑΛΗΦΘΕΝΤΕΣ
2006	5	125	0	0
2007	18	1.133	0	0
2008	25	1.382	0	0
2009	24	1.978	0	0
2010	1	13	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	73	4.631	0	0

Πηγή: [Ελληνική Αστυνομία](#)

έντονες τριβές μεταξύ των δύο χωρών, εμποδίζοντας την ομαλή εφαρμογή του Πρωτοκόλλου. Τέλος, αλληλοκατηγορίες για βίαιη επαναπροώθηση (εγκατάλειψη λαθρομεταναστών) στις ακτές αμφοτέρων των χωρών, κάθε άλλο παρά συνδράμουν στην επίτευξη του στόχου της διμερούς συνεργασίας.

Προς επίρρωση των άνω εκτεθέντων, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων της Ελληνικής Αστυνομίας όπως αυτά απεικονίζονται στους πίνακες της προηγούμενης σελίδας, από το 2006 μέχρι και το 2010 η Ελλάδα έχει υποβάλει αιτήματα για την επανεισδοχή 62.816 αλλοδαπών, η Τουρκία έχει εγκρίνει τα αφορώντα τους 7.359, εκ των οποίων τελικώς ελάχιστοι επαναπροωθήθηκαν. Ενδιαφέρον, όμως, παρουσιάζει και ο ισχνός αριθμός των τουρκικών αιτημάτων για το ίδιο διάστημα, καθώς και η καθολική απόρριψη αυτών από τις ελληνικές αρχές.

Πλέον, η Ελλάδα εναποθέτει τις ελπίδες της για τήρηση των συμπεφωνημένων στην επίτευξη Συμφωνίας Επανεισδοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) με την Τουρκία, καθώς κάτι τέτοιο θα αναγάγει αυτομάτως το ελληνικό –αμιγώς τοπικό έως τώρα– πρόβλημα της παράνομης μετανάστευσης σε ευρωπαϊκό, κοινοτικό ζήτημα πολιτικής. Μια τέτοια συμφωνία όμως, θα αποβεί συμφέρουσα και για την ίδια την Ένωση. Οι ολοένα αυξανόμενες παράνομες μεταναστευτικές ροές των τελευταίων ετών, κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη συνεργασίας της με την Τουρκία, ίσως περισσότερο από κάθε άλλη χώρα, καθώς αποτελεί τον πρώτο ενδιάμεσο σταθμό στον λαθραίο, ευρωπαϊκό δρόμο των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο. Το γεγονός, μάλιστα, ότι η Τουρκία έχει καταργήσει τις θεωρήσεις εισόδου (visa) για υπηκόους χωρών της Β. Αφρικής (Μαρόκο, Τυνησία, Λιβύη), σε συνδυασμό με τις πρόσφατες αιματηρές εξελίξεις στην περιοχή, καθιστά κομβική την κατοχύρωση μιας τέτοιας συνεργασίας για την ευρύτερη πολιτική καλής γειτονίας της Ε.Ε. Η αποτυχία, τελικά, έγκρισης

σχεδίου συμφωνίας στο Συμβούλιο Υπουργών του περασμένου Φεβρουαρίου καταλογίστηκε στην Τουρκία, καθώς έθεσε ως όρο την κατάργηση των θεωρήσεων εισόδου για όλους ανεξαιρέτως τους Τούρκους υπηκόους προς όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., επικαλούμενη άλλες (δυνάμει) υποψήφιες προς ένταξη χώρες για τις οποίες ισχύει ήδη αυτό το καθεστώς. Η τουρκική αξίωση συνάντησε έντονες αντιδράσεις από διάφορες χώρες-μέλη (Κύπρος, Γερμανία, Αυστρία) και το όλο εγχείρημα –προς το παρόν τουλάχιστον– ναυάγησε.

Είναι πάντως καταφανές ότι, με την συμφωνία αυτή, η Τουρκία καλείται ουσιαστικά να επωμιστεί όλο το βάρος της παράνομης μετανάστευσης προς την Ευρώπη, οξύνοντας την ήδη προβληματική κατάσταση στο εσωτερικό της. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει η Ε.Ε. να προσφέρει στη χώρα κίνητρα (λ.χ. επανεξέταση της ένταξής της), ικανά να την πείσουν για μια ειλικρινή, bona fide συνεργασία. Παράλληλα, η Ε.Ε. οφείλει να λάβει υπόψη της την πάγια τουρκική τακτική τής μη τήρησης των συμπεφωνημένων (εν προκειμένω με την Ελλάδα) και πολλών δε μάλλον το γεγονός ότι η Τουρκία ανήκει στις χώρες που επικύρωσαν μεν το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης (1967), αλλά διατήρησαν την επιφύλαξη οι αιτούντες άσυλο τους οποίους θα προστατεύει να προέρχονται μόνον από τον ευρωπαϊκό χώρο. Συνεπώς, η κοινοτική πρόβλεψη για επιβολή κυρώσεων σε ενδεχόμενη μη εφαρμογή της συμφωνίας από μέρους της Τουρκίας, κρίνεται άκρως αναγκαία.

Εν κατακλείδι, στο βαθμό που η τύχη τόσο της διμερούς συμφωνίας με την Ελλάδα, όσο και εκείνης με την Ε.Ε. εναπόκειται κυρίως στην πολιτική βούληση της Τουρκίας, οι επερχόμενες εκλογές στη χώρα ενδεχομένως να αλλάξουν το μέλλον της παράνομης μετανάστευσης για την ίδια, την Ελλάδα αλλά και τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. συλλήβδην. Οψόμεθα.

Πηγές:

- Council of the European Union, [Council conclusions on EU-Turkey Readmission Agreement and related issues](#), Brussels, 24 and 25 February 2011.

Διαβάστε επίσης:

- Baldwin-Edwards, M., (2006), "Migration between Greece and Turkey: from the 'Exchange of Populations' to the non-recognition of borders", *South-East Europe Review*, 3/2006, S.115-122.

- Cramer-Hadjidimos, K., (2011), „[Eine griechische Tragödie: Europa stößt im Umgang mit irregulären Migranten an seine Grenzen](#)“, *Internationale Politik*, Ausgabe Januar-Februar 2011, S. 62-67

- Νικολακοπούλου-Στεφάνου, Η., (2009), «Προς μια σφαιρική μεταναστευτική πολιτική της Ε.Ε.», στο Ξενάκης Δ.Κ., Πελαγίδης Θ. (επιμ.), *Παρεμβάσεις για την Ευρώπη*, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα, 2009.

Μετανάστευσης Επίκαιρα

Τεύχος 2 - Ιούνιος 2011

ISSN: 1792-8818

Επιμέλεια:

Τραμουντάνης Άγγελος

Σε αυτό το τεύχος
συνεργάστηκαν:

Δρίτσα Μαρία

Κυτίδου Όλγα

Μπουσίου Αλεξάνδρα

Χιονάτου Ευαγγελία

Εργαστήριο Μελέτης της
Μετανάστευσης και Διασποράς
(Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.)

Αιόλου 42-44, Αθήνα

Τηλ-fax: 210.3232981

<http://emmedia.pspa.uoa.gr>
emmedia@pspa.uoa.gr

Επισκεφθείτε μας στο [facebook](#)

Κείμενο Γνώμης

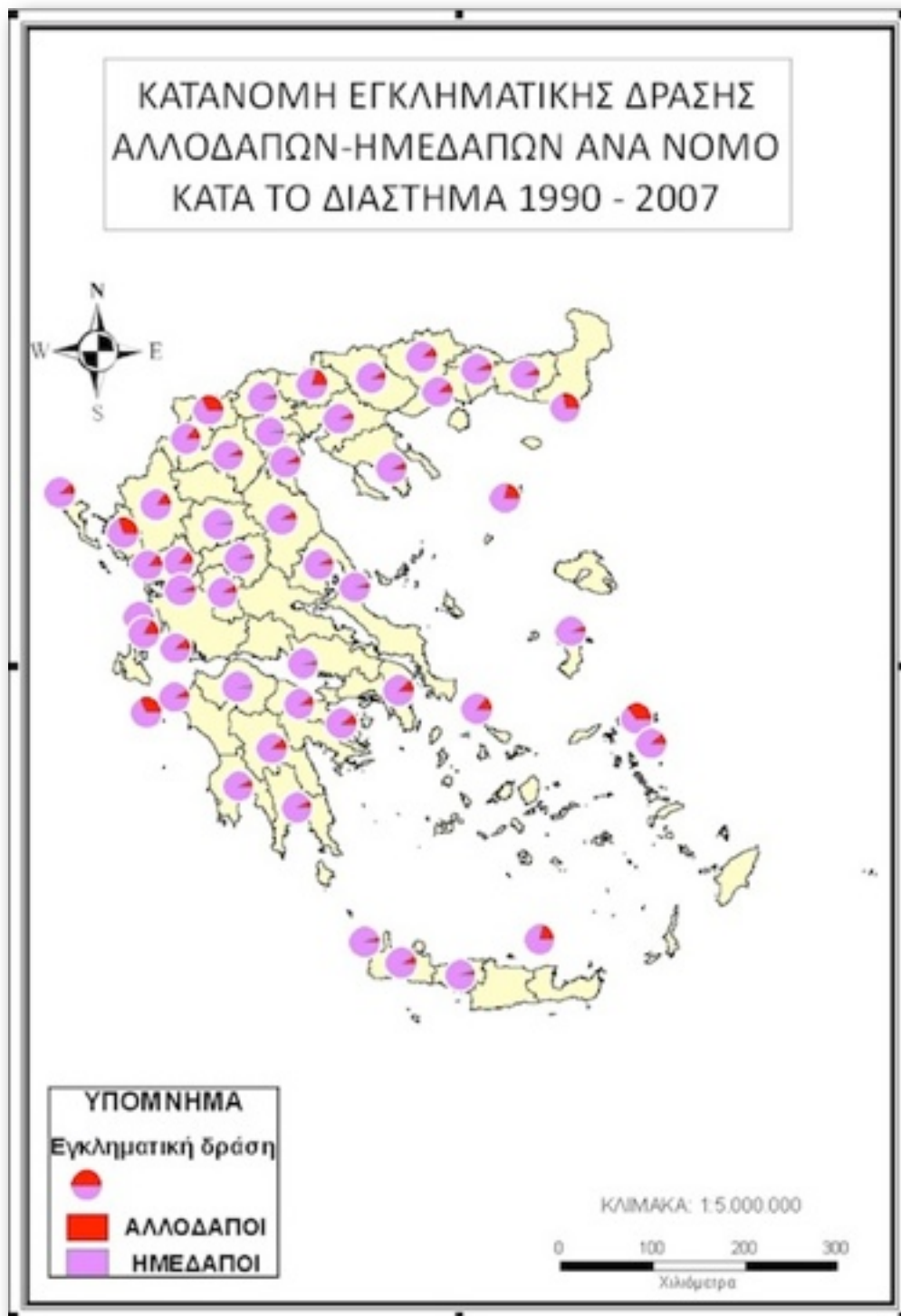
Μετανάστευση και Εγκληματικότητα

Δρ Ι. Τσίγκανου

Εισαγωγικά:

Το ζήτημα της σχέσης μετανάστευσης και εγκληματικότητας είναι ένα «γκρίζο» ζήτημα. Τα διαθέσιμα ποσοτικά στοιχεία σκιαζουν μάλλον παρά αποκαλύπτουν την πραγματικότητα. Οι τόσο απαραίτητες ποιοτικές έρευνες απουσιάζουν από το ελληνικό ερευνητικό τοπίο. Η νομική κατηγορία του «αλλοδαπού» δράστη αδικημάτων, δεν ταυτίζεται κατ' ανάγκην με την κοινωνική κατηγορία του «μετανάστη» δράστη. Ο σκοτεινός αριθμός του εγκλήματος δημιουργεί ένα επιπλέον ομιχλώδες επικάλυμμα.

Σε κάθε περίπτωση, οι αλλοδαποί δράστες **υποεκπροσωπούνται** στις διάφορες κατηγορίες αδικημάτων της συνολικής κατάστασης του εγκλήματος στη χώρα μας συγκριτικά με τους Έλληνες δράστες αδικημάτων. Ο πραγματικός όμως αριθμός δραστών βεβαιωθέντων αδικημάτων είναι μικρός. Οι σχετικές τάσεις βέβαια επιβεβαιώνουν μια **αυξητική πορεία στην εγκληματική δράση των αλλοδαπών στη χώρα σε συγκεκριμένα αδικήματα**. Έτσι, τα ποσοστά των αλλοδαπών δραστών υπερσυγκεντρώνονται **στα αδικήματα της «κοινής εγκληματικότητας», της «εγκληματικότητας των δρόμων»,** (κλοπές, διαρρήξεις, ληστείες) της περισσότερο ορατής δηλαδή εγκληματικότητας, με αποτέλεσμα να συντηρείται ο μύθος περί της βίαιης εγκληματικότητας των μεταναστών. Οι αλλοδαποί εμφανίζονται επίσης υπερβολικά ευάλωτοι στο «πέρασμα στην πράξη» αδικημάτων που σχετίζονται με τη νομιμότητα της εισόδου

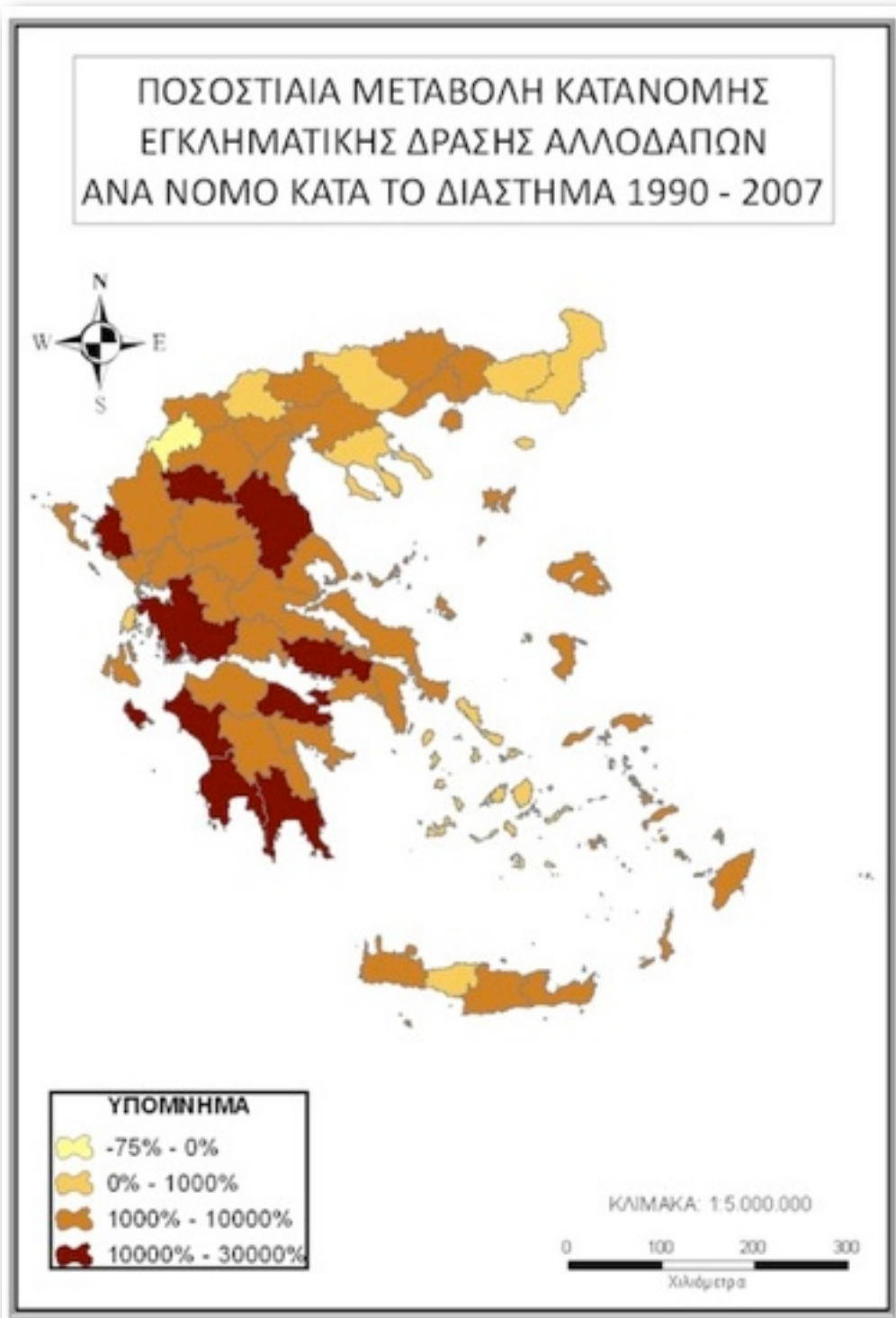
Κείμενο Γνώμης

και παραμονής στη χώρα (πλαστογραφίες, περί τα υπομνήματα). Αδικημάτων, δηλαδή που σχετίζονται με αυτή καθαυτή τη χάραξη και την άσκηση της μεταναστευτικής πολιτικής από την οποία προσδιορίζονται.

Ένας άλλος μύθος που δεν υποστηρίζεται από τα διαθέσιμα στοιχεία είναι ο μύθος της εθνικής προδιάθεσης συγκεκριμένων μεταναστευτικών ομάδων για τη διάπραξη συγκεκριμένων αδικημάτων. Κάποιες εθνικές ομάδες υπερεκπροσωπούνται στις στατιστικές απλά και μόνον διότι συμβαίνει να είναι και οι μεγαλύτερες αν και το πολιτισμικό σύστημα αξιών των κατ' ιδίαν εθνικών ομάδων φαίνεται πως διαδραματίζει έναν καθοριστικό ρόλο στις κοινωνικές πρακτικές που η κάθε μία υιοθετεί. Ούτε μπορούμε ακόμη με βεβαιότητα να υποστηρίξουμε την μεγαλύτερη εγκληματική δράση των δεύτερης γενιάς μεταναστών στη χώρα μας.

Μια συνολική εικόνα του ζητήματος υποδεικνύει ότι η εγκληματικότητα των αλλοδαπών **παρακολουθεί** την εγκληματικότητα των ντόπιων, ακολουθεί τις τάσεις, εντάσσεται στα ήδη υπάρχοντα δίκτυα του «υπόκοσμου». Η δε συνολική εγκληματικότητα στη χώρα **παρακολουθεί** τις διεθνώς αναδυόμενες τάσεις του οργανωμένου εγκλήματος καθώς όχι μόνο η οικονομία αλλά και το έγκλημα παγκοσμιοποιήθηκε σε σημαντικό βαθμό και ένταση κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Τέλος, **η πορεία προς την κοινωνική ένταξη των μεταναστών φαίνεται πως περνά και από την προσαρμογή τους στις συνήθειες (καλές και κακές) των ντόπιων**, καθώς οι τάσεις στα αδικήματα του ΚΟΚ, Ελλήνων και ξένων, εμφανίζουν μεγάλη συμβατότητα. Στη βάση όλων αυτών μπορούμε βάσιμα να υποστηρίξουμε ότι το έγκλημα στη χώρα δεν έχει εθνικά αλλά κυρίως δομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Οι δομές των ευκαιριών - οι συγκυρίες - διάπραξης αδικημάτων, η στάση των Αρχών, το κανονιστικό - ρυθμιστικό πλαίσιο αρμονικής κοινωνικής συμβίωσης, είναι εσωτερικά ζητήματα. Δεν αφορούν όμως όλους τους διαμένοντες στη χώρα το ίδιο. Κάποιοι αλλοδαποί είναι

Κείμενο Γνώμης

περισσότερο ευάλωτοι, ως **μη πολίτες** και αυτό αντανακλάται και στη **διαπιστωμένη** εγκληματική δράση εν γένει.

Οι αριθμοί:

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία, που αφορούν το σύνολο της εγκληματικής δράσης, με το πέρασμα των χρόνων παρατηρείται αύξηση στην εγκληματική δράση των αλλοδαπών. Συγκεκριμένα, η αυξητική αυτή τάση παρατηρείται, κυρίως, μετά το 1995, οπότε και πραγματοποιούνται οι μεγαλύτερες εισροές μεταναστευτικού πληθυσμού στην Ελλάδα. Η αύξηση του πληθυσμού των αλλοδαπών, επομένως, απεικονίζεται και στον καταμερισμό της εγκληματικής δράσης. Όσον αφορά την κατανομή της εγκληματικής δράσης κατά ηλικίες, παρατηρείται ότι από το 1995 και έπειτα σημειώνεται αύξηση στο σύνολο της εγκληματικής δράσης των ανηλίκων¹.

Η εικόνα του μετανάστη εγκληματία

Βασικό συμπέρασμα είναι πως το ζήτημα της μετανάστευσης σε σχέση με την εγκληματικότητα διακατέχεται από θεωρητική και εμπειρική σκίαση, η οποία με τη σειρά της κατατείνει σε μια σκίαση της πραγματικότητας από συγγνωστούς και ασύγνωστους μύθους. Σημαντικό τμήμα στη δημιουργία μύθων και προϊδεάσεων σχετικά με την εγκληματική επικινδυνότητα του μετανάστη κατέχει η πραγμάτευση του ζητήματος από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τα οποία με την έμφαση σε επιλεκτικά περιστατικά καλλιεργούν και αναπαράγουν το στερεότυπο του μετανάστη εγκληματία και ιδιαίτερα του βίαιου (Αλβανού κυρίως) εγκληματία. Αυτή η διαπίστωση συνιστά μια μεταφορά της ανασφάλειας και της επικινδυνότητας από το οικονομικό στο ποινικό πεδίο. Μια δεύτερη μυθοπλασία καλλιεργείται από την αβασάνιστη έκθεση και περιγραφική ανάλυση των διαθέσιμων επίσημων ποσοτικών δεδομένων για την με αυξανόμενους ρυθμούς ένταση της εγκληματικότητας των μεταναστών στη χώρα.

Στο πλαίσιο αυτών των κυρίαρχων μυθοπλασιών, προκύπτουν συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Οι μετανάστες δεν εγκληματούν διαφορετικά, ούτε περισσότερο, ούτε λιγότερο από τους Έλληνες. Εγκληματούν περισσότερο ορατά και σε ευθεία αναλογία με την αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού που εισέρχεται στη χώρα.
- Οι μετανάστες επίσης εγκληματούν - καθώς νομικά απροστάτευτοι - κατά του εαυτού τους στην προσπάθεια να εισέλθουν να εργαστούν και να παραμείνουν στη χώρα.
- Οι μετανάστες συνιστούν κυρίως θύματα παρά δράστες των εγκληματικών, παράνομων και παράτυπων δικτύων ελληνικών, μεταναστευτικών και διεθνών τα οποία και συντηρούνται εξ αυτού του ίδιου του φαινομένου της μετανάστευσης.
- Δεν προκύπτει κανένας συσχετισμός που να καταδεικνύει ότι συγκεκριμένες εθνοτικές ομάδες (π.χ. Αλβανοί, Ρουμάνοι, Νιγηριανοί) έχουν κάποια εθνοτική προδιάθεση ή ροπή για το έγκλημα και ιδιαίτερα το βίαιο έγκλημα.
- Είναι κοινή πεποίθηση ανάμεσα στους εγκληματολόγους ότι η υπερσυγκέντρωση ποσοστών σε αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας και κατά της περιουσίας αδιακρίτως συνιστά έκφραση αισθημάτων κοινωνικής και οικονομικής αδικίας και όχι ιδιότυπο χαρακτηριστικό κάποιας συγκεκριμένης κοινωνικής κατηγορίας (βλέπε μετανάστες).
- Το ίδιο ισχύει για την αυξανόμενη ένταση της προσοχής στην εγκληματικότητα των ανηλίκων (ημεδαπών και αλλοδαπών). Πρόκειται για αύξηση της νεανικής εγκληματικότητας μιας νέας γενιάς αποκλεισμένης πολλαπλώς και εν πολλοίς χωρίς ελπίδα.
- Οι μετανάστριες ομοίως, δεν εγκληματούν διαφορετικά, ούτε περισσότερο, ούτε λιγότερο από τις ελληνίδες. Εγκληματούν στη βάση του κοινωνικού τους ρόλου, εν πολλοίς επιβαλλόμενου από τις κοινωνικές συνθήκες.
- Στην περίπτωση της αλλοδαπής εισερχομένης στη χώρα θα έπρεπε να γίνεται λόγος με όρους θυματοποίησης μάλλον και όχι με όρους εγκληματικής δράσης.

Κείμενο Γνώμης

- Τέλος το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της σύγχρονης εγκληματικότητας που σχετίζεται με την μετανάστευση είναι η ολοένα αυξανόμενη εγκληματική δράση *μεικτών ομάδων* (ημεδαπών και αλλοδαπών), όπως καταδεικνύεται από πρόσφατες εμπειρικές έρευνες.

Το ζήτημα της κοινωνικής δομικής συγκρότησης της κοινωνίας προέλευσης αλλά και της κοινωνίας υποδοχής των μεταναστών όπως και το ζήτημα της αξιακής συγκρότησης των κατ' ιδίαν κοινωνικών υποκειμένων – δραστών ή/και θυμάτων – μπαίνει με επιτακτικό τρόπο. Οι φόβοι και οι ανασφάλειες ημεδαπών και αλλοδαπών πρέπει με επιτακτικό τρόπο να τεθούν εκ νέου. Ειδικότερα για το ζήτημα της εγκληματικότητας των δεύτερης γενιάς μεταναστών επισημαίνουμε ότι έχει υποπέσει στην παγίδα της διολίσθησης του ενδιαφέροντος τόσο της ελληνικής πολιτείας όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις νεότερες ηλικιακές κατηγορίες απ' ότι παλαιότερα. Η ίδια η ένταση της προσοχής μπορεί ενδεχομένως να δημιουργεί αντί να ρυθμίζει κοινωνικά προβλήματα και καταστάσεις. Η ίδια η έννοια της γενιάς φαίνεται να τίθεται υπό συνολική θεωρητική και μεθοδολογική ανασυγκρότηση ως αναλυτική κατηγορία.

Τέλος, θα τολμούσαμε ίσως να προτείνουμε ότι *αντί για την υιοθέτηση διχοτομιών του τύπου ημεδαποί εγκληματίες και αλλοδαποί ένα νέο τρόπο ταξινόμησης ο οποίος δεν αφίσταται και πολύ από την κλασσική θέαση του εγκλήματος και στηρίζεται σε διχοτομίες είτε υπό όρους, υποταγής είτε αφομοίωσης, είτε ένταξης – αποκλεισμού, είτε ακόμη υπό όρους ικανοποίησης από τη ζωή ή εξουσιαστικών δικτύων προστασίας συμπεριλαμβανομένου του ισχύοντος Δικαίου*. Επιπλέον, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι μεγάλο μέρος των εγκλημάτων διαπράττεται διότι οι συγκυρίες το επέτρεψαν, από τυχαίους ή περιστασιακούς παράγοντες. Ως εκ τούτου η παράμετρος αυτής πρέπει να συνυπολογισθεί στον προβληματισμό μας. Όπως επίσης και το γεγονός ότι δράστες συλλαμβάνονται όχι μόνον διότι οι διωκτικές αρχές ενεργοποιήθηκαν προς τη σωστή κατεύθυνση αλλά και διότι οι συγκυρίες το έκαναν εφικτό, ή απλά, έτυχε.

Στη βάση των πορισμάτων αυτών διατυπώνονται και οι προτάσεις που ακολουθούν για την άσκηση μιας ορθολογικής διαχείρισης του μεταναστευτικού ζητήματος και του εγκληματικού φαινομένου.

Προτάσεις πολιτικής

Είναι κοινός τόπος ότι τα ζητήματα που ανακύπτουν από το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι πολύπλοκα και πολυδιάστατα. Αναντίρρητα, στη διαμόρφωση μιας ορθολογικής μεταναστευτικής πολιτικής πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη όλα τα παρακάτω θέματα: η υποδοχή των προσφύγων, η χορήγηση ασύλου, η είσοδος για λόγους οικογενειακής επανένωσης, η οικονομική μετανάστευση, η προσωρινή παραμονή εργατικού δυναμικού, τα μέτρα ασφαλείας, η αστυνομική βία, τα ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, η διεθνής συνεργασία, η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, της παράνομης διακίνησης και της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και τα μέτρα επαναπατριsmού, οι συμφωνίες επανεισδοχής και η διασφάλιση των εξωτερικών συνόρων.

Πολιτικές Απαντήσεις στο Ζήτημα και Απαντήσεις Πολιτικής

Οι διαστάσεις της πολιτικής πρέπει να συμπεριλαμβάνουν τα ακόλουθα πεδία:

- Θεσμικό πλαίσιο υποδοχής
- Πρακτικές υποδοχής
- Πολιτική παραχώρησης δικαιωμάτων πολιτότητας – ιδιότητας του πολίτη
- Έλεγχος παραχώρησης του παραπάνω δικαιώματος
- Τυπικό Σύστημα Άσκησης Κοινωνικού Έλέγχου
- Πρακτικές διακρίσεων στη Διοίκηση
- Διαδικασίες Αφομοίωσης (εργασία, παιδεία, υγεία, λοιπά δικαιώματα)
- Διαχείριση και Αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης

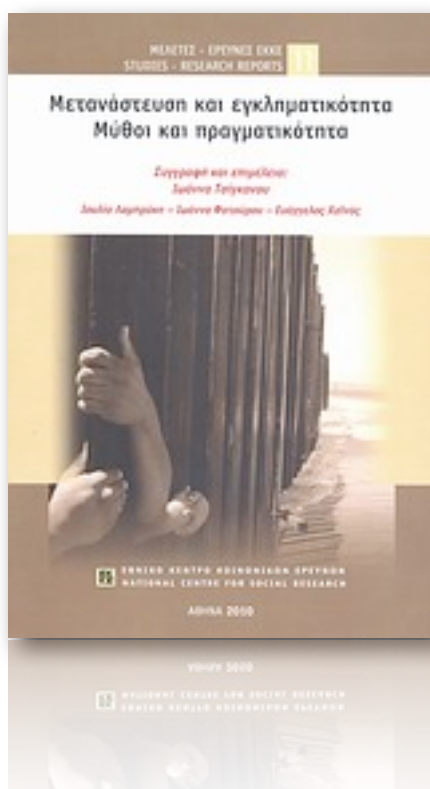
Κείμενο Γνώμης

Στη συνέχεια οι σχεδιαζόμενες πολιτικές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα ακόλουθα χαρακτηριστικά τα οποία δημιουργούν αρνητικά ψυχικά αντανάκλαστικά και εξουδετερώνουν οποιαδήποτε προσπάθεια άσκησης μιας ορθολογικά στοχευμένης στρατηγικής:

- Για μεγάλο τμήμα του πληθυσμού, η εθνοτική ομοιογένεια της γειτονιάς διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και υπονομεύει οποιαδήποτε προσπάθεια ανοχής ή/και αφομοίωσης «αλλότριων» πολιτισμικά πληθυσμών. Αυτή η τάση διορθώνεται μόνο όταν οι άνθρωποι γνωριστούν και μάθουν ο ένας τον άλλον. Άρα απαιτούνται μέτρα αφομοιωτικής κοινωνικής αυτογνωσίας που αίρει την καχυποψία μέσα από την ενημέρωση και την παιδεία.
- Ο οικονομικός ανταγωνισμός ανάμεσα σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς εργαζόμενους και επιχειρηματίες μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένου τύπου θεωρήσεις περί μιας «πραγματικής διεθνотικής σύγκρουσης». Οι τρόποι αντιμετώπισης κυμαίνονται από την άσκηση μιας παρεμβατικής πολιτικής του Κράτους στον αθέμιτο ανταγωνισμό μέχρι της άσκησης μιας επίσης παρεμβατικής κοινωνικο-προνοιακής πολιτικής του Κράτους σε θέματα εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων και παροχών.
- Οι επιτυχίες των Διοικητικών Αρχών συχνά εκλαμβάνονται ως «αποτελεσματικότητα βίας». Η αντίληψη αυτή διορθώνεται μέσα από τον σχεδιασμό και εφαρμογή ενός ανθρωπιστικού προτύπου στο σύστημα υποδοχής και εγκατάστασης.
- Η έλλειψη νομικής προστασίας απονομιμοποιεί τη νομική διαδικασία και οδηγεί στην οιονεί νομιμοποίηση παράνομων πρακτικών. Προς την αποφυγή αυτής της «κρίσης νομιμότητας» και «νομιμοποίησης» κατευθύνονται όλες οι προτάσεις για πρόσθετα θεσμικά μέτρα που να εμφορούνται από τις Αρχές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Ηθικής.

Όπως διαπιστώνεται όλα τα παραπάνω μέτρα συνιστούν βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών διαβίωσης ημεδαπών και αλλοδαπών. Αυτή είναι η οδός επίλυσης τόσο του μεταναστευτικού ζητήματος καθώς και του εγκληματικού φαινομένου.

¹ Με τον όρο ανήλικοι εννοούνται τα άτομα ηλικίας από 7-17 ετών, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση που ορίζεται στα στοιχεία της Αστυνομίας.

Για μια αναλυτική παρουσίαση και πλήρη βιβλιογραφική καταγραφή, βλ. Τσίγκανου Ι., Λαμπράκη Ι., Φατούρου Ι., Χαϊνάς Ε., (2010):

«Μετανάστευση και Εγκληματικότητα: Μύθοι και Πραγματικότητα», Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Η Δρ Ιωάννα Τσίγκανου είναι Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας του Εγκλήματος, Διευθύντρια Ερευνών και Αναπληρώτρια Διευθύντρια στο Ινστιτούτο Πολιτικής Κοινωνιολογίας (Ι.ΠΟ.ΚΟΙΝΩ.) του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.).

Επικοινωνία: jtsiganou@ekke.gr

'We took a bath with the chickens': memories of childhood visits to the homeland by second-generation Greek and Greek Cypriot 'returnees'

Russell King, Anastasia Christou And Janine Teerling

Global Networks
2011 Vol 11 No 1
pp. 1-23
doi: [10.1111/j.1471-0374.2010.00304.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-0374.2010.00304.x)

Abstract

Drawing on a wider study of 90 second-generation Greeks and Greek Cypriots who have relocated to their ancestral homeland, in this article we focus on the significance of childhood visits to the homeland. Freedom – how children were allowed to roam free and stay up late – is the key trope of such

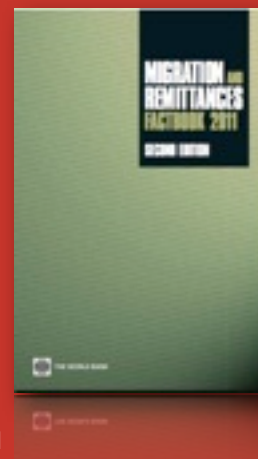
Εργογραφία

Migration and Remittances Factbook 2011

by: World Bank
ISBN: [978-0-8213-8218-9](https://doi.org/10.1017/9780821382189)

Summary:

The Migration and Remittances Factbook 2011 updates the 2008 edition of the Factbook with additional data for 71 countries collected from various sources, including national censuses, labor force surveys, population registers, and other national sources. The Factbook attempts to present numbers and facts behind the stories of international migration and remittances, drawing on authoritative, publicly available data. It provides a snapshot of statistics on immigration, emigration, skilled emigration, and remittance flows for 210 countries and 15 regional and income groups.

Some interesting facts emerge:

- More than 215 million people, or 3 percent of the world population, live outside their countries of birth. Current migration flows, relative to population, are weaker than those of the last decades of the nineteenth century.
- The top migrant destination countries are the United States, the Russian Federation, Germany, Saudi Arabia, and Canada. The top immigration countries, relative to population, are Qatar (87 percent), the United Arab Emirates (70 percent), Kuwait (69 percent), Andorra (64 percent), Cayman Islands (63 percent), and Northern Mariana Islands (62 percent).
- The United States is likely to have seen the largest inflows of migrants between 2005 and 2010, despite the global financial crisis. The expansion of the European Union led to a surge of migrant flows to Spain, Italy, and the United Kingdom, with a large share from Eastern Europe.
- The volume of South-South migration is larger than migration from the South to the high-income countries belonging to the Organization of Economic Cooperation and Development (OECD).
- According to available official data, the Mexico-United States corridor is the largest migration corridor in the world, accounting for 11.6 million migrants in 2010. Migration corridors in the Former Soviet Union — Russia-Ukraine, and Ukraine-Russia — are the next largest, followed by Bangladesh-India. In these corridors, natives became migrants without moving when new international boundaries were drawn.
- Refugees and asylum seekers made up 16.3 million or 8 percent of international migrants in 2010. The share of refugees in the population was 14.6 percent in the low-income countries—more than seven times larger than the share of 2.1 percent in the high-income OECD countries. Middle East and North Africa had the largest share of refugees and asylum seekers among immigrants (65 percent), followed by Sub-Saharan Africa (17 percent), South Asia (20 percent), and East Asia and Pacific (8.8 percent).
- Worldwide remittance flows are estimated to have exceeded \$414 billion in 2009, of which developing countries received \$307 billion (This represents a small decline of 6 percent from the level in 2008).
- In 2009, the top recipient countries of recorded remittances were India, China, Mexico, the Philippines, and Poland.

Εργογραφία

memories, in contrast with the strict spatio-temporal parenting they received in the host country. Different, sometimes less pleasant memories, however, emerge when the visits took place during later, teenage years. We explore the connections between childhood visits and adult relocation. Adult returnees find that settlement in the homeland produces a new set of challenges and reactions that differ markedly from childhood experiences and memories. They engage a second narrative trope, nostalgia, reflecting on the loss of the 'authentic' nature of the homeland and its customs and values. Instead, they highlight the materialism and xenophobia of Greek and Cypriot society nowadays. However, they see the 'homeland' as a safer place in which to raise their own children.

The Making of Greece Abroad: Continuity and Change in the Modern Diaspora Politics of a "Historical" Irredentist Homeland

Vogli, Elpida

Nationalism and Ethnic Politics

2011 Vol 17 No 1

pp. 14-33

DOI: [10.1080/13537113.2011.550246](https://doi.org/10.1080/13537113.2011.550246)

Abstract

This article provides a historical analysis of the relationship between a "historical" diaspora—the Greek diaspora—and its irredentist homeland. In particular, it examines the diaspora policies the modern Greek nation-state adopted since having carried out, at least in its major part, the mission of its territorial unification—namely since 1922. It situates Greece within a broader set of irredentist cases that were involved in the movements for national unity. Moreover, it argues that what makes Greece a particularly interesting case is the attachment of its contemporary diaspora politics to the 19th century's Romantic versions of nationalism.

Coping with a fundamental rights emergency: The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner

FRA - European Union Agency for Fundamental Rights

[Thematic Situation Report](#)
2011

EU Member State border authorities are facing difficulties at points of entry into the EU due to a rising influx of irregular migrants. The study is based on field research carried out by the FRA in January 2011 and describes the fundamental rights situation of persons irregularly entering the EU's external border between Greece and Turkey. Everyone is automatically detained, including children, pregnant women and babies. Conditions in the detention centres of the Evros region can only be described as inhumane. Although the situation is recognised as a fundamental rights emergency, no emergency measures have yet been implemented - despite the availability of EU funds.

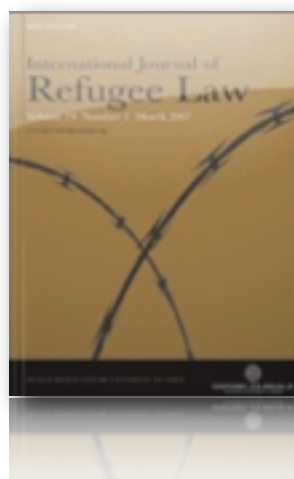
Case of M.S.S. v. Belgium and Greece. European Court of Human Rights

International Journal of Refugee Law

2011 Vol 23 No 2

pp. 288-403

DOI: [10.1093/ijrl/eer006](https://doi.org/10.1093/ijrl/eer006)

Grand Chamber
(Application no. 30696/09)
Strasbourg, 21 January 2011

In the case of M.S.S. v. Belgium and Greece, The European Court of Human Rights... delivers the following judgment, which was adopted on the last-mentioned date...

Εργογραφία

Naturalisation: A Passport for the Better Integration of Immigrants?

OECD

Publication Date : 31 Mar 2011

Pages : 356

ISBN : 9789264099104

DOI : [10.1787/9789264099104-en](https://doi.org/10.1787/9789264099104-en)

In 2008, citizenship take-up in the OECD area exceeded 2 million for the first time. With the large inflows of immigrants prior to the recent economic recession in 2008-2009 and the expected ageing-related labour shortages which are likely to enhance the demand for labour migrants, naturalisation requests are likely to increase in the

future. The question of the links between the acquisition of the host-country nationality and immigrants' integration into the economy and society is thus of key importance for EU and OECD countries.

The European Commission and the OECD jointly organised a seminar on Naturalisation and the Socio-Economic Integration of Immigrants and their Children under the Belgian Presidency of the European Union, on 14 and 15 October 2010 in Brussels. This seminar was the first time that the many different dimensions of this topic were discussed in depth at an international forum bringing together policy makers, experts, observers from international organisations, and representatives of immigrant associations.

This publication reproduces the papers presented at this joint seminar. It takes stock of the current knowledge regarding the links between host-country nationality and the socio-economic integration of immigrants and their children, building on novel evidence on this issue. It also discusses the role of naturalisation as a tool in the overall framework for immigration and integration policy, with the aim of identifying good practices from the different experiences of EU and OECD countries.

Religion as a Core Value in Language Maintenance: Arabic Speakers in Greece

Gogonas, Nikos

International Migration

2011 **First**

DOI: [10.1111/j.1468-2435.2010.00661.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2010.00661.x)

Abstract

This paper presents the findings of research investigating language maintenance/shift among second-generation Arabic speakers in Athens using adolescents of mainly Egyptian origin and their parents as informants. Quantitative data on language competence and on patterns of

language use within Egyptian households indicate language shift in adolescents of the Coptic religion. In contrast, Muslim informants emerge as language maintainers. Qualitative results originating from interviews with parents indicate that the significance of religious practice leads Muslims and Copts to view Arabic and Coptic respectively as core values for their identity. This distinction leads to a differentiation in patterns of Arabic language transmission between Muslim and Coptic Egyptian parents, reflecting both the different internal dynamics of these sub-communities, and their different relationships to the host society.

Προκειμένου να συμπεριληφθούν πρόσφατες εργασίες - κείμενά σας στο τμήμα "Εργογραφία", επικοινωνήστε ηλεκτρονικά με το E.M.M.E.D.I.A.

Εργογραφία

Μετανάστευση, ετερότητα και θεσμοί υποδοχής στην Ελλάδα. Το στοίχημα της κοινωνικής ένταξης

Επιμέλεια: Ανδρέας Τάκης

Κείμενα: Γιαταγάνας Ξενοφών, Ανδριώτης Νικόλαος, Τριανταφυλλίδου Άννα, Μαρούφωφ Μικαέλα, Παπαστυλιανός Χρήστος, Παπαδόπουλος Απόστολος, Τσιούκας Γρηγόρης.

Από χώρα εξαγωγής μετανάστευσης η Ελλάδα έγινε χώρα υποδοχής μεταναστών. Ο ακριβής αριθμός τους είναι δύσκολο να εντοπισθεί, με δεδομένη την έκταση της παράνομης εισόδου στην ελληνική επικράτεια. Οι περισσότεροι προέρχονται από κοινωνίες με διαφορετικό πολιτισμικό

υπόβαθρο, με αποτέλεσμα η συμπεριφορά τους να ακολουθεί πρότυπα άλλα από εκείνα που χαρακτηρίζουν τους γηγενείς, γεγονός που συνδέεται με χαρακτηρίζουν τους γηγενείς, γεγονός που συνδέεται με την περιθωριοποίησή τους. Οι μετανάστες είναι οι «άλλοι», οι «ξένοι», οι «παράξενοι». Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, της οποίας και αποτελούν ενεργά μέλη, φαίνεται ανέφικτη ή, έστω, απαιτεί να απεμπολήσουν την πολιτισμική τους ταυτότητα. Οι μετανάστες είναι οι «άλλοι» οι «ξένοι», οι «παράξενοι». Κάτω από αυτές τις συνθήκες, η ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, της οποίας και αποτελούν ενεργά μέλη, φαίνεται ανέφικτη ή έστω, απαιτεί να απεμπολήσουν την πολιτισμική τους ταυτότητα.

Και όμως, η ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικό ιστό είναι κρίσιμη δοκιμασία για τη δημοκρατική ωριμότητα της ελληνικής κοινωνίας και του πολιτικού της συστήματος. Υπό το πρίσμα αυτό, η σχετική νομοθετική πρωτοβουλία αποτελεί θαρραλέο βήμα. Οι αντιδράσεις, που με επίκληση ιδεολογημάτων διεγείρουν φοβικά σύνδρομα, δεν θα πρέπει να οδηγήσουν στη ματαίωση του εγχειρήματος ή αμφιβολία ότι το ζήτημα συνδέεται με πολλές παραμέτρους και δεν είναι μόνο πρόβλημα νομοθετικής πολιτικής. Τον πολυδιάστατο χαρακτήρα του ανιχνεύουν τα κείμενα του τόμου αυτού, συμβάλλοντας με νηφαλιότητα στην αντιμετώπισή του, πέρα από μισαλλοδοξίες και λαϊκισμούς.

Σάκκουλας Α.Ε, 2010
Σελίδες: 193
ISBN: 978-960-445-521-8

Όψεις μετανάστευσης και μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα

Επιμέλεια: Χριστίνα Βαρουξή, Νίκος Σαρρής, Αμαλία Φραγκίσκου, Ιωάννα Τσίγκανου

Κείμενα: Νίκος Γεωργαράκης, Νίκος Σαρρής, Χ Στρατουδάκη, Χριστίνα Βαρουξή, Όλγα Τσακηρίδη, Γ. Μιχελογιαννάκης, Αμαλία Φραγκίσκου, Θεώνη Σταθοπούλου, Ιωάννα Τσίγκανου, Ε. Ροϊνιώτη, Ν. Ελευθερίου, Κ Ηλιού, Ευάγγελος Χαϊνάς, Ιωάννα Φατούρου, Ιουλία Λαμπράκη, Γ. Δημητρίου, Χ. Καρκανιά, Ηλίας Κορομηλάς

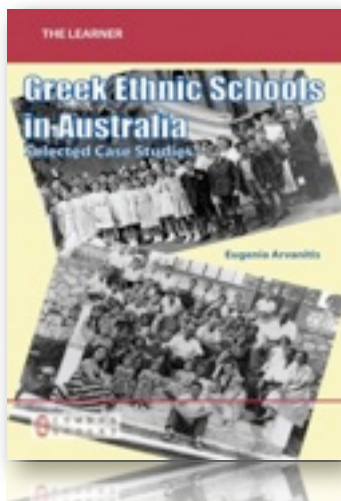
Ο παρών τόμος αποτελεί συλλογή κειμένων Πρόκειται για το απόσπασμα ερευνητικών εμπειριών που προέκυψαν κατά την εκπόνηση του έργου με τίτλο "Αθήνα και μετανάστευση: Εμείς και οι "άλλοι", οι "άλλοι" και "εμείς", που πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Πολιτικής Κοινωνιολογίας του

Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών. Σκοπός του έργου ήταν η διερεύνηση των λιγότερο ορατών ή και αθέατων όψεων "απόρριψης" ή "αποδοχής" του "ξένου" ως "επικίνδυνου" στο συλλογικό κοινωνικό συνειδητό "επικίνδυνου" στο συλλογικό κοινωνικό συνειδητό και ασυνειδητό της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Η συμβολή του τόμου αυτού στη μελέτη του μεταναστευτικού ζητήματος συνίσταται στην μεταναστευτικού ζητήματος συνίσταται στην ανάδειξη ιδιαίτερων πτυχών της προσωρινής και μόνιμης εγκατάστασης μεγάλου αριθμού συμπεριληφθεί στην παρούσα έκδοση ανιχνεύουν μετανάστευσης σε σχέση με την κοινωνική, συναρθρώνονται σε ένα ενιαίο σύνολο εγχειρήματος.

Εθνικό Κέντρο
Κοινωνικών Ερευνών, 2010
Σελίδες: 388
ISBN 978-960-6834-04-2

Εργογραφία

Greek Ethnic Schools in Australia in the Late 1990s: Selected Case Studies

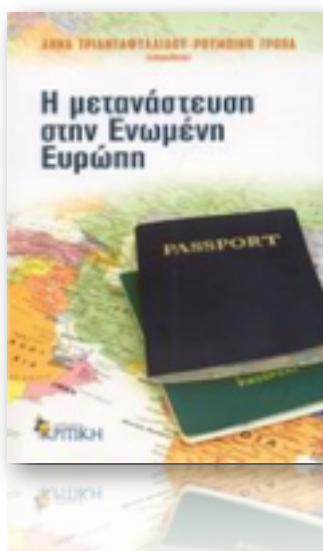
Eugenia Arvanitis

This book is a detailed illustration of the broader socio-historical and educational milieu of the Greek ethnic schools in Australia in the late 1990s. It presents ethnic schools' efforts to maintain and develop the Greek language and cultural heritage as well as to support Greek-Australian identity amongst second and third generation Greek-Australians. The detailed school profiles (case studies) presented in this book constitute part of a Ph.D. thesis (Arvanitis 2000) and provide a pedagogical framework of practice in dealing with diverse learning environments and diverse learner populations.

The need to refocus on the profile of ethnic schools has become apparent due to the profound impact of globalisation on education and, in particular, on ethnic schooling, which has forced educational agencies to reposition themselves. The new complexities of knowledge economy demand new thinking and contemporary skills and attributes as well as the capacity to deal with cultural diversity. Greek part-time ethnic schools, a remarkable marker of ethnicity in themselves, have played a pivotal role in the transmission and promotion of Greek culture and language. They have, at the same time, enhanced learners' global/diasporic consciousness and sense of identity by urging them to reflect on bicultural learning communities of meaning, memory and belonging. Finally, they have recognised the diversity of voices, narratives and aspirations both within their own cultural group as well as that of their host community and Greece thus engaging in a powerful context of triangular relationships.

Overall Greek ethnic schools have promoted multicultural community building by strengthening different senses of belonging and consciousness in the context of Australian multicultural society. They act as dynamic learning organisations and agents of socio-cultural change, thus helping us reflect upon the complexities of contemporary societies and offering new conceptual frameworks to interpret culture and identity.

The Learner,
Melbourne, 2010
ISBN: 1863357572

Η μετανάστευση στην Ενωμένη Ευρώπη

Επιμέλεια: Άννα Τριανταφυλλίδου, Ρουμπίνη Γρώπα

Κείμενα: Rosana Albuquerque, Katia Amore, Svetlozar A. Andreev, Miguel Benito, Hassan Boussetta, Jan Cernik, Norbert Cyrus, Κορίνα Δημητρίου, Boris Divinský, Frank Duvell, Marco Goli, Carmen González Enríquez, Ρουμπίνη Γρώπα, Sonia Gsir, Krystyna Iglicka, Dirk Jacobs, Serge Kollwelter, Ankica Kasic, András Kovács,

Το συλλογικό αυτό έργο δίνει στον αναγνώστη μια σύγχρονη και ολοκληρωμένη εικόνα για το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ενωμένη Ευρώπη, εξετάζοντας βασικά θέματα, όπως το μέγεθος της μεταναστευτικής ροής και ποιες οι χώρες προέλευσης των μεταναστών. Θίγεται ακόμη το κρίσιμο ζήτημα της ενσωμάτωσης στο πλαίσιο των μεταναστευτικών πολιτικών που εφαρμόζουν οι χώρες της Ευρώπης των 25.

Κριτική, 2009
Σελίδες: 536
ISBN 978-960-218-621-3

Οι συγγραφείς των επιμέρους κεφαλαίων προέρχονται από τις χώρες που εξετάζονται, παρέχοντας πρόσβαση σε στοιχεία και πηγές διαθέσιμες μόνο στη μητρική τους γλώσσα. Στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια εμπειριστική συγκριτική ανάλυση των 25 χωρών και των βασικών "διαδρομών" μετανάστευσης στην Ευρώπη.

Εργαστήριο Μελέτης
της Μετανάστευσης
και Διασποράς

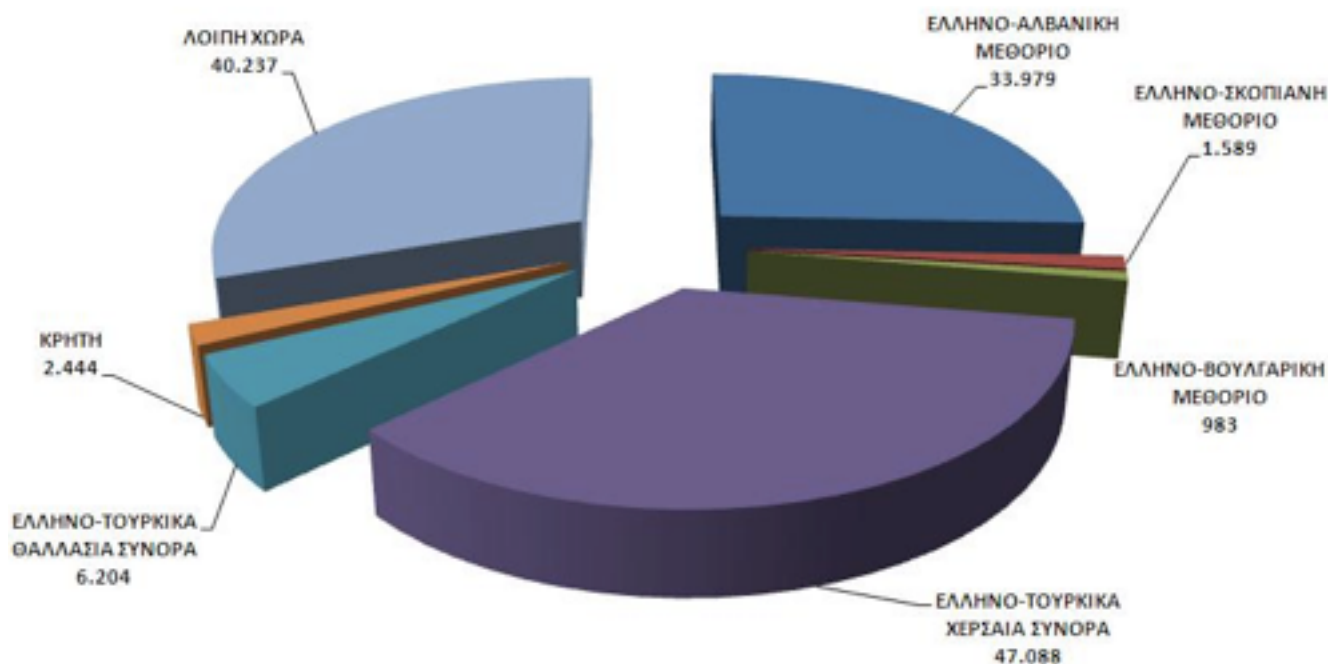
Μετανάστευση Επείκαιρα
Τεύχος 2 - Ιούνιος 2011
Σελίδα 20

Εθνικό και
Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

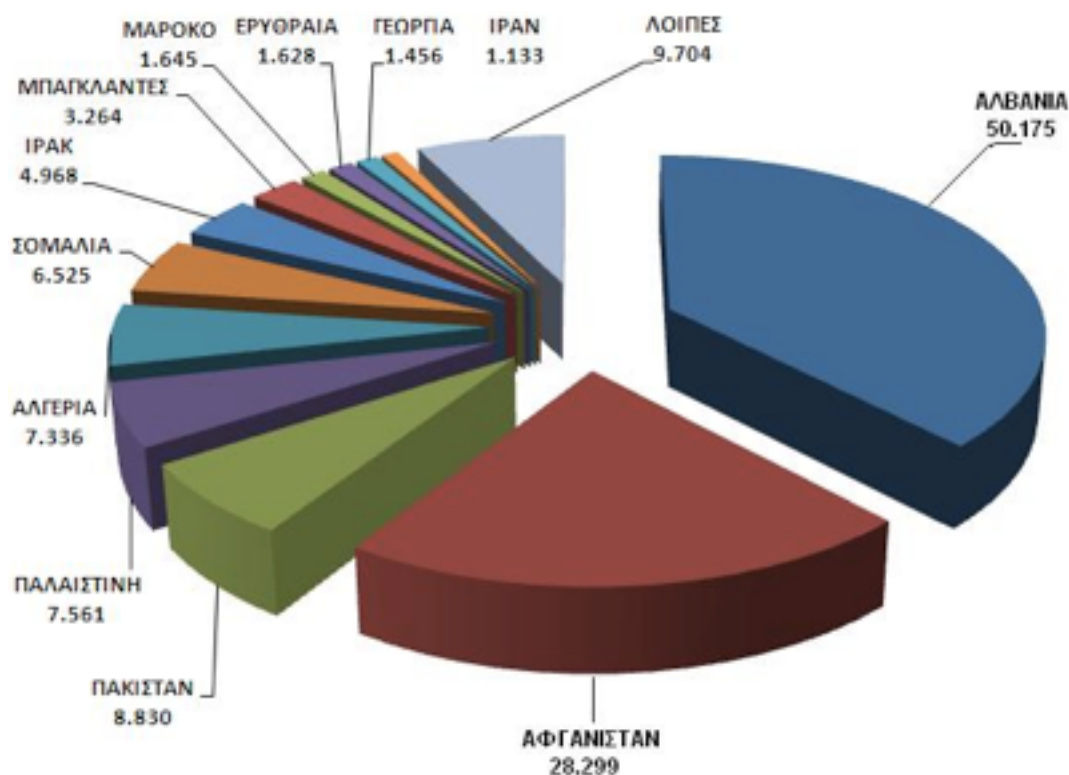
Στατιστικά Στοιχεία

Συλληφθέντες λαθρομετανάστες από αστυνομικές και λιμενικές αρχές, για παράνομη είσοδο και παραμονή το έτος 2010

Πηγή: [Ελληνική Αστυνομία](#)

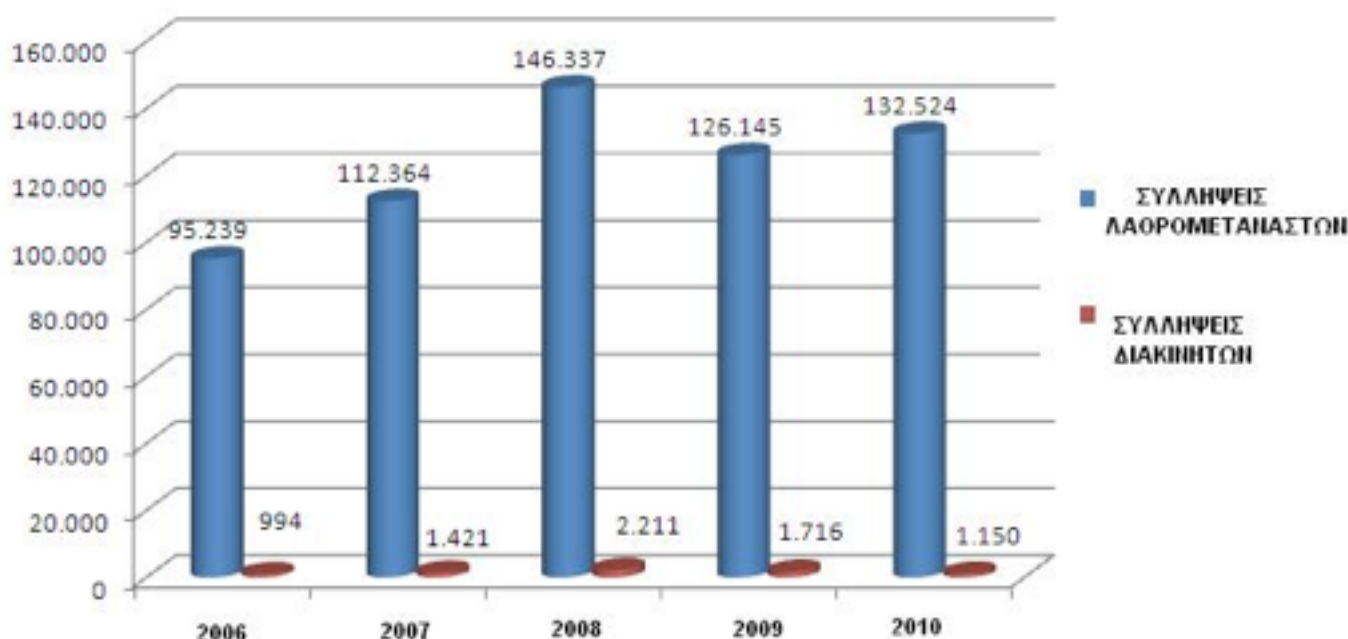
Συλληφθέντες αλλοδαποί για παράνομη είσοδο και παραμονή ανά υπηκοότητα από αστυνομικές και λιμενικές αρχές το έτος 2010

Πηγή: [Ελληνική Αστυνομία](#)

Στατιστικά Στοιχεία

Συλληφθέντες λαθρομετανάστες για παράνομη είσοδο και παραμονή, καθώς και διακινητών από αστυνομικές και λιμενικές αρχές, το έτος 2010

Πηγή: [Ελληνική Αστυνομία](#)

Παρατηρήσεις

Η ανάλυση των επίσημων στατιστικών στοιχείων για τις συλλήψεις παράνομων μεταναστών στην Ελλάδα τα τελευταία πέντε χρόνια παρουσιάζει αρκετά παραπλανητικά στα ελληνικά ΜΜΕ, δημιουργώντας την εντύπωση ότι πρόκειται αποκλειστικά για νεοεισερχόμενους παράνομους μετανάστες από τα ελληνοτουρκικά σύνορα. Αυτό έχει προεκτάσεις τόσο αναφορικά με τις πύλες εισόδου της παράνομης μετανάστευσης στην Ευρώπη όσο και με την εκτίμηση του αποθέματος των παράνομων μεταναστών στην Ελλάδα σύμφωνα με την πολλαπλασιαστική μέθοδο εκτίμησης. Είναι αποδεκτό, από την ειδική επιστημονική κοινότητα, ότι δύσκολα υπολογίζεται η επαναμετανάστευση, και άρα η επανασύλληψη, ο αριθμός των μη συλληφθέντων, αλλά και η αστυνομική αποτελεσματικότητα σύλληψης των παράνομων. Συνεπώς μία διεισδυτικότερη και προσεκτικότερη ανάλυση αυτών των στοιχείων δείχνει μια αρκετά διαφορετική κατάσταση και οδηγεί σε διαφορετικά συμπεράσματα.

Πρώτον, τα χωρικά σημεία των συλλήψεων σχηματίζουν τρεις διακριτές περιοχές, οι οποίες ισόποσα συμμετέχουν στη σχετική χωρική κατανομή των συλληφθέντων. Κατά μέσο όρο, τα έτη 2006, 2008 και 2010, στα ελληνοτουρκικά σύνορα συλλαμβάνεται το 32%, στα ελληνοαλβανικά το 29% και στην ενδοχώρα - κυρίως στην Αττική - το 34% των παράνομων μεταναστών.

Δεύτερον, περίπου το 38% των συλληφθέντων είναι αλβανοί υπήκοοι.

Τρίτον, τα τελευταία δύο χρόνια μειώνεται αισθητά ο αριθμός των παράνομα εισελθόντων μεταναστών από τα ελληνοτουρκικά θαλάσσια σύνορα με αντίστοιχη αύξηση από τα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα.

Τέταρτον, ο αριθμός των παράνομα εισερχομένων ασιατών και αφρικανών παράνομων μεταναστών αυξάνεται ραγδαία την τελευταία πενταετία και διαφοροποιεί την εθνοτική σύνθεση των μεταναστευτικών εισροών και αποθέματος στην Ελλάδα.

Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και της Διασποράς

Ιστορικό - Ίδρυση

Το Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς (Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.) ιδρύθηκε το 2000 με το Π.Δ. 292/2000, στα πλαίσια του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, προκειμένου να ικανοποιήσει την ανάγκη της χώρας μας από ένα βήμα αποκλειστικής μελέτης της μετανάστευσης και διασποράς, όπως αυτές βιώνονται σήμερα στην Ελλάδα, αλλά και παγκοσμίως.

Διοίκηση

Το Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ. διευθύνεται από τον Αναπληρωτή Καθηγητή Αντώνιο Κόντη, Διευθυντή του Τομέα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, και μέλος ΔΕΠ του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Επιστημονικές Συνεργασίες

Το Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ. συνεργάζεται με άλλα τμήματα του Πανεπιστημίου Αθηνών, με το Τμήμα Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο La Trobe της Μελβούρνης/ Αυστραλία, το Centre For Research in Ethnic Relations του Πανεπιστημίου Warwick / Coventry / U.K, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ), τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, το Εργαστήριο Ελληνογερμανικών Σχέσεων, κ.α..

Εκδοτική Δραστηριότητα

Σειρά Ειδικών Μελετών της Μετανάστευσης και Διασποράς

1. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

Robin Cohen

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2003

2. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΥΛΟΥ:

Κέντρα Υποδοχής Προσφύγων και Αιτούντες Άσυλο με απορριφθείσα Αίτηση Ασύλου

Α. Κόντης, Η. Πετράκου, Ν. Τάτσης, Ν. Χλέπας

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2005

3. ΝΑ ΦΕΥΓΕΙΣ ΚΑΙ ΝΑ ΡΙΖΩΝΕΙΣ:

Η εγκατάσταση των Ελλήνων Ποντίων απο την Πρώην Σοβιετική Ένωση στη Θράκη και στην Αθήνα.

Μάρη Λαυρεντιάδου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006

4. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Επιστημονική Επιμέλεια: Αντώνης Κόντης.

Κείμενα: Θεόδωρος Ιωσηφίδης, Αντώνης Κόντης, Μάρη Λαυρεντιάδου, Δέσποινα Π. Παπαδοπούλου, Ελένη - Ανδριανή Σαμπατάκου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2009

5. ΕΡΜΗΝΕΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Νομοθετική, Θεσμική, Επιχειρησιακή Εξέλιξη. Δρώντες, Δομές και Διάδραση.

Ελένη - Ανδριανή Σαμπατάκου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2010

Κείμενα Εργασίας

1: Μετανάστευση, ενσωμάτωση και ιδιότητα του πολίτη: κριτική θεώρηση

Δέσποινα Π.

Παπαδοπούλου

Εκδόσεις Παπαζήση,

Αθήνα 2006

Σελίδες 86

2: Πόλη και Μετανάστευση: θεωρητικές προσεγγίσεις χωρο-κοινωνικών διαδικασιών

Μάρη Λαυρεντιάδου

Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006

Σελίδες 75

Για να λαμβάνετε το "Μετανάστευσης Επίκαιρα", στείλτε email με θέμα "Subscribe" στο emmedia@pspa.uoa.gr